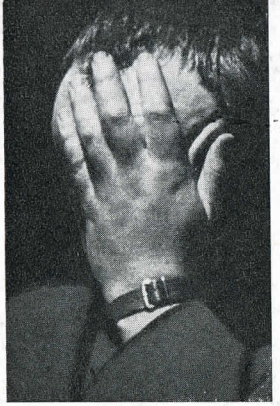

repertoár malé scény

Plus

ROČNÍK 2
ČÍSLO 10
1964

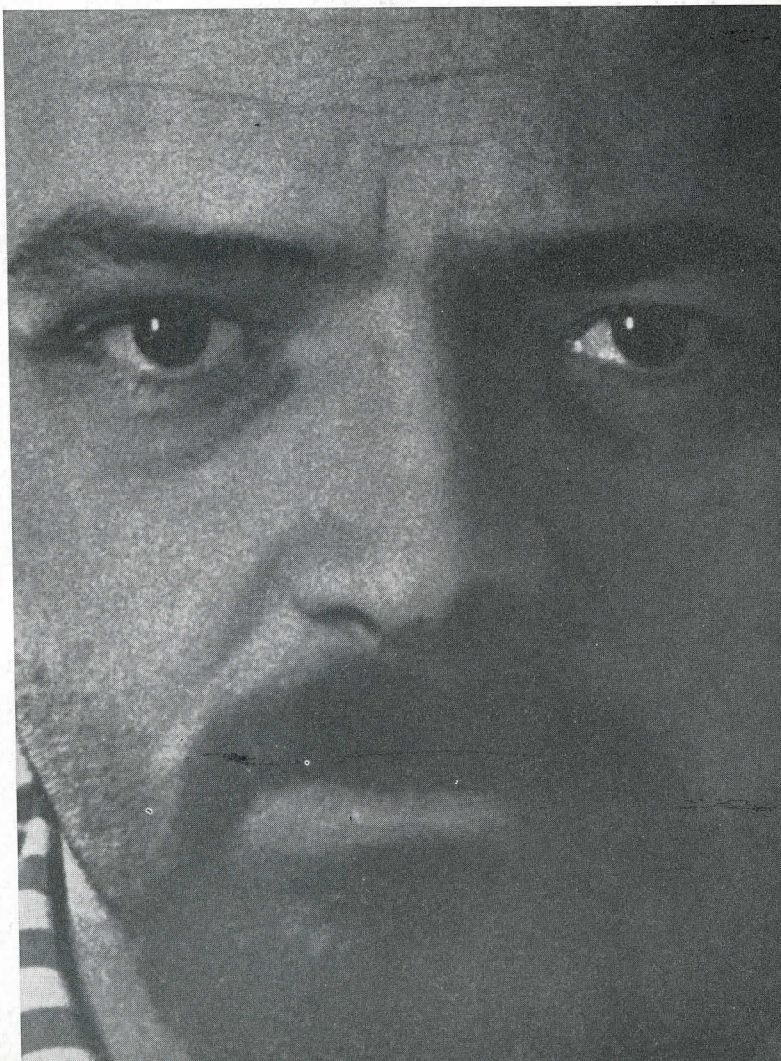

Na 34. Jiráskově Hronovu skončila největším úspěchem hra Václava Havla ZAHRADNÍ SLAVNOST v provedení souboru Julius Zeyer při Parku kultury a oddechu v Českých Budějovicích. Diplomem byl odměněn režisér inscenace Antonín Bašta (na našem snímku nahoře v roli Ředitele Zahajovací služby) a za nejlepší herecký výkon Ladislav Huml (na snímku dole v roli Oldřicha Pludka). Českobudějovická inscenace získala dále cenu novinářské kritiky za vynikající dramaturgický počin a mimořádný společenský dosah.

Foto Pražák a Minc

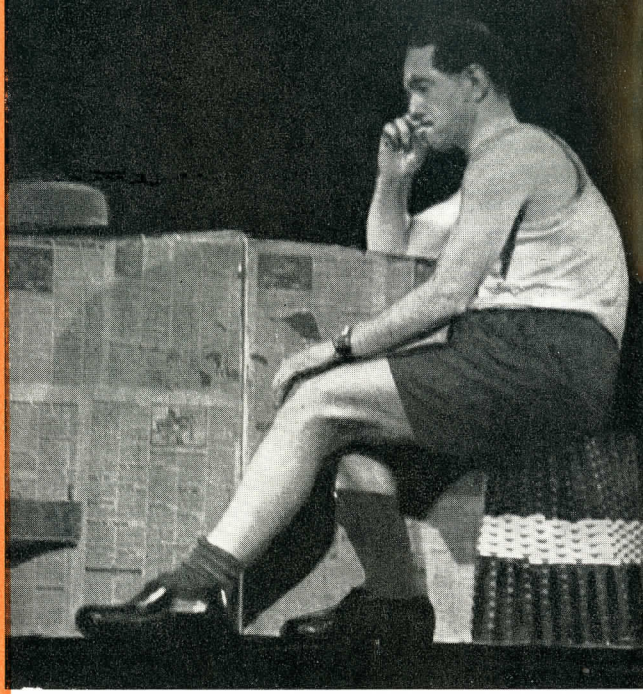

Zbyněk Hejda

Od rána

Od rána hrozil mrak.
Zpočátku
nevinně bílý.
Ale jak přibývalo dne,
šedě okorával,
až zšedl docela.
Brzo po poledni
třikrát obešlo vesnici hřmění.
Když uhodilo
a ve vsi začalo hořet,
spustil se déšť.
Psi vyli,
v listí hovořila voda.
Za vsí
pobíhal po poli
šílený kůň.

Mezi hudbou

Je léto,
vrata dokořán.
Pohřební hudba,
tak o pěti hubách,
právě umlká.
Dvůr temným
koně hrábnutím
co chvíli ozní.
V světnici
nebožtík
roztržen úsměvem
mlčí.
Muší páření
temně hřmí.
Pak usedají mouchy
v koutcích úst.
Na dvoře hudba,
zas dušuje se
pláčem.

Navečer ptáci

Navečer ptáci
v korunách stromů zmlkají.
Když pták vykrvácí,
listí to utají.

Ale dole
mrtvolky ptáků už se bělají.
Není to pole, není to pole,
strom černě trčí z dlažby, jak ohořelý pyj.

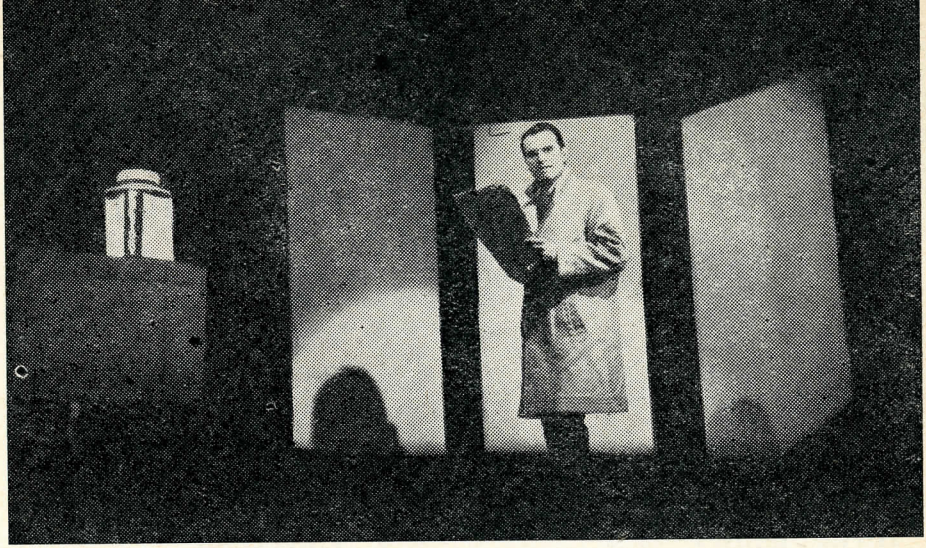

Jan Přeučil, člen Divadla Na zábradlí, uvádí v pořadu Převídky ukázky z povídkové tvorby I. Vyskočila a S. Mrožka. Tento pořad jediného herce patří k nejúspěšnějším večerům, které uvedla pražská REDUTA. Foto J. Franta

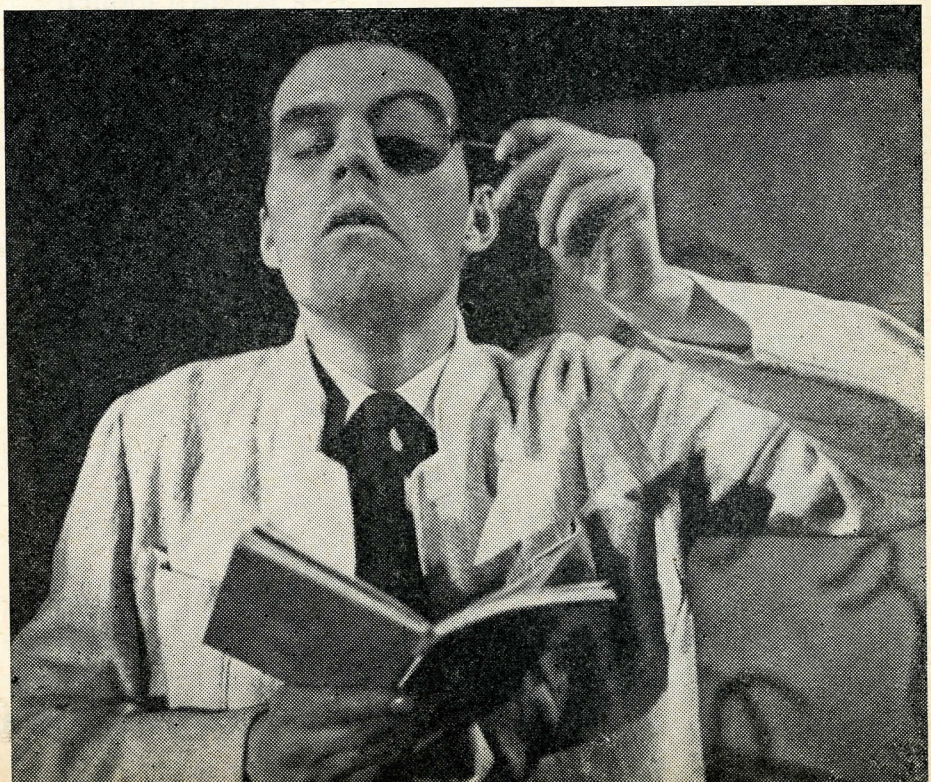

ILSE AICHINGEROVÁ

BEL VE DERE

PŘELOŽILA JITKA BODLÁKOVÁ

ŘEDITEL MĚSTSKÉ ZOO: Dobré jitro!
ŘEDITEL GALERIÍ V HORNÍM A DOLNÍM ZÁMKU: Dobré jitro přeju! Zdá se, že jsme se už někde viděli?
ŘEDITEL ZOO: Ovšem. A jsem i ohlášen.
ŘEDITEL GALERIÍ: Copak mi nesete?
ŘEDITEL ZOO: Jdu kvůli těm býkům.
ŘEDITEL GALERIÍ *(uvažuje)*: Kvůli býkům?
ŘEDITEL ZOO: Ano, už před lety o tom byla řeč.
ŘEDITEL GALERIÍ: Býci — býci — —
ŘEDITEL ZOO: Kvůli těm egyptským, bílým, kdybyste se laskavě ráčil upamatovat.
ŘEDITEL GALERIÍ: Býci?
ŘEDITEL ZOO: Kvůli těm rudookým!
ŘEDITEL GALERIÍ: Obraz?
ŘEDITEL ZOO: Ne, býci.
ŘEDITEL GALERIÍ: Mám pocit, že už jsem o tom někde slyšel, ale nevím, kam to mám zařadit.
ŘEDITEL ZOO: Hovořilo se o tom, že bychom je dali k vám.
ŘEDITEL GALERIÍ: Ke mně?
ŘEDITEL ZOO: Ano.
ŘEDITEL GALERIÍ: Sem? *(Pokyne k pootevřenému oknu a povlovně stoupající francouzské zahradě)*
ŘEDITEL ZOO: Přesně tam, mezi horní a dolní zámek.
ŘEDITEL GALERIÍ: Kolik?

ŘEDITEL ZOO: Celé stádo, asi tři sta kusů.
ŘEDITEL GALERIÍ: To muselo být dřív, než jsem já nastoupil.
ŘEDITEL ZOO: Bylo to dřív, než jsem nastoupil já, ale už za vás. Jednal jste s mým předchůdcem.
ŘEDITEL GALERIÍ *(vrtí hlavou)*
ŘEDITEL ZOO: Zoologická zahrada byla už tenkrát příliš malá. Od té doby stádo ještě vzrostlo.
ŘEDITEL GALERIÍ: Při nejlepší vůli si nemohu vzpomenout.
ŘEDITEL ZOO: Tehdy ztroskotalo jednání na tom, že se stádo nedalo hnát klášterní zahradou, která sousedí s parkem nalevo, přičemž majitel zahrady vpravo — byla tenkrát v soukromém vlastnictví — rovněž odmítal povolení. Mezitím přešly obě zahrady do soukromého vlastnictví.
ŘEDITEL GALERIÍ: Nedávno.
ŘEDITEL ZOO: Ano. A obec nebude dělat zoologické zahradě těžkosti, vyjde nám vstříc.
ŘEDITEL GALERIÍ: Taky myslím.
ŘEDITEL ZOO: Až sem stádo poženeme, je ostatně možno omezit škody na minimum. Máme dostatek cvičených honáků.
ŘEDITEL GALERIÍ: A tady?
ŘEDITEL ZOO: Tady by ovšem byla hlava na hlavě. Ale při tom všem by pořád ještě bylo místo!
ŘEDITEL GALERIÍ: Ale —
ŘEDITEL ZOO: Stačilo by rozhodnout se a vypustit z některých plochých kamenných bazénů vodu, možná ze všech —
ŘEDITEL GALERIÍ: Ze všech?
ŘEDITEL ZOO: A nahnat tam zvířata. Myslím, že okraje nádrží nejsou příliš vysoké.
ŘEDITEL GALERIÍ: Není mi známo, jak je to s bílými býky, pokud jde o živost.
ŘEDITEL ZOO: Jsou překvapivě pohybliví. A přitom velice klidní.
ŘEDITEL GALERIÍ: Tak.
ŘEDITEL ZOO: Nebojte se, že byste proto přišel o vyhlídku! I potom se rád podíváte otevřeným oknem. Budete se dívat na bílé hlavy a bílé rohy jako na ranní mlhu nebo na vodní třpyt, podle roční doby. Nic vám nebude chybět. Po celý den!
ŘEDITEL GALERIÍ: A co kdybych chtěl vidět písek na pěšinách, svěží trávníky?
ŘEDITEL ZOO: Nebudete chtít, až uvidíte bílá stáda.
ŘEDITEL GALERIÍ: O to, co já bych chtěl, taky nejde.
ŘEDITEL ZOO: Budete ovšem muset dbát, aby zvířata zůstala bílá.
ŘEDITEL GALERIÍ: Já musím dbát o návštěvníky galerií.
ŘEDITEL ZOO: Pokud je stádo bílé —
ŘEDITEL GALERIÍ: Ať je stádo bílé nebo černé: ptám se, co si lidé počnou, až budou od obrazů v horním zámku chtít přejít k plastikám v dolním; lidé, kteří mají potřebu poklidu nedělního dopoledne a drsného písku pod nohama, jak se dostanou od jednoho k druhému?
ŘEDITEL ZOO: Půjdou ulicí.
ŘEDITEL GALERIÍ: To si zajdou. A už jsem taky říkal —
ŘEDITEL ZOO: To je podružné už proto, že plastiky stejně v dolním zámku nezůstanou.
ŘEDITEL GALERIÍ: Plastiky nezůstanou?
ŘEDITEL ZOO: Když, tak jen do prvního deště, jen do té doby, než se zvedne první vlhký vítr. Dokud nebude třeba zahnat zvířata pod střechu.
ŘEDITEL GALERIÍ: Pod střechu?
ŘEDITEL ZOO: Aby si uchovala bílou srst, to je ve vašem vlastním zájmu. Jestliže tedy při první známce deště, hned jak se začnou tvořit jistá skupenství oblaků, přikážete, aby —
ŘEDITEL GALERIÍ: Ale plastiky!
ŘEDITEL ZOO: Víte sám líp než já, že galerie plastik byla instalována v bývalých stájích. Téměř vše, čemu se dnes říká dolní zámek —
ŘEDITEL GALERIÍ: Mé místnosti ne.
ŘEDITEL ZOO: Vaše místnosti by zůstaly nedotčeny. Musíte mít i nadále svůj klid. Už kvůli zvířatům. Je důležité, aby měla kolem sebe pocit klidu. Aby měla pocit, že jejich klid je opětován alespoň ve dvou oknech. A kdyby nestačila galerie plastik, je tu pořád ještě horní zámek. Kdyby se vám stádo rozmnožilo —
ŘEDITEL GALERIÍ: Věděl jsem, že sledujete právě tohle!
ŘEDITEL ZOO: Sleduju jen vaše blaho a blaho návštěvníků. Horní zámek by taky přicházel v úvahu jen v nejkrajnějším případě.
ŘEDITEL GALERIÍ: K němuž určitě dojde. Celý návrh je založen na tomto nejkrajnějším případě — tak se alespoň jeví mně. Ptám se vás, co jiného by tu ta zvířata měla dělat než rozmnožovat se?
ŘEDITEL ZOO: Procházet se v stádu, du-

sat a skvět se v prostředí, které je jim přiměřené!
ŘEDITEL GALERIÍ: Podle mé nepatrné zkušenosti —
ŘEDITEL ZOO: Důvěřujte mi!
ŘEDITEL GALERIÍ *(s naprostou jistotou)*: S tím se nespokojíte.
ŘEDITEL ZOO: Jsou to bílí býci. A v září slunce —
ŘEDITEL GALERIÍ: Ani v září slunce, a tím méně, až se zvedne vlhký vítr, při prvním neurčitém znamení mraků!
ŘEDITEL ZOO: Jsou rudoocí.
ŘEDITEL GALERIÍ: Co z toho? A takhle namačkaní?
ŘEDITEL ZOO: Musíme vyčkat.
ŘEDITEL GALERIÍ: Já, vy ne.
ŘEDITEL ZOO: Jsem pevně přesvědčen —
ŘEDITEL GALERIÍ: Kdo je má krmit?
ŘEDITEL ZOO: Pro první dobu převezme částečně péči o stádo zoo spolu s obcí.
ŘEDITEL GALERIÍ: A co majitelé okolních domů, kde se najímají byty jenom pro vyhlídku do zahrady?
ŘEDITEL ZOO: Jak spatří bílá stáda, pochopí, co jim až do teďka chybělo. Proč se jim — možná že už celá léta — zahrady zdály prázdné, časné volání ptáků neupřímné, drsný písek na cestách matný. Při prvním lehkém pohybu stáda opět ucítí, co už jim dlouho bylo utajeno, opět postřehnou, odkud vítr vane.
ŘEDITEL GALERIÍ: Zápach hnoje —
ŘEDITEL ZOO: Má taky svůj význam.
ŘEDITEL GALERIÍ: Kdo bude ten hnůj vyvážet?
ŘEDITEL ZOO: Už jsem říkal, že pro první dobu vypomůže zoo. A s tím, co bude dál, si nedělejte starosti. Až budou v okolních domech bydlet hlídači a honáci, může hnůj klidně —
ŘEDITEL GALERIÍ: Hlídači a honáci?
ŘEDITEL ZOO: Které ovšem budete stanovovat vy.
ŘEDITEL GALERIÍ: Já?
ŘEDITEL ZOO: Pokud by byli schopni a ochotni převzít tato místa nájemníci z okolních ulic, mohli by tam ovšem klidně bydlet dál.
ŘEDITEL GALERIÍ: Ti budou rádi.
ŘEDITEL ZOO: Určitě. Když převezmete vrchní dozor vy sám —
ŘEDITEL GALERIÍ: To jsem si myslel.
ŘEDITEL ZOO: Znají se s vámi. Je známo, jak jste pečoval o galerie. Jestliže se teď místo galeriím věnujete stádu —
ŘEDITEL GALERIÍ: Místo galeriím?
ŘEDITEL ZOO: Lidé se s tím smíří. Nejen že se smíří. Bílí býci —
ŘEDITEL GALERIÍ: A krávy.
ŘEDITEL ZOO: Bílí býci a krávy pro ně nabudou stejné ceny, jakou pro ně dosud měly plastiky a obrazy v galeriích, jistá nedělní dopoledne, kdy se těžko rozeznávalo, pohrává-li si v zahradách slunce nebo stín. Budou srovnávat linie a odstíny rohů, ve vyklizených galeriích si budou prohlížet mladé.
ŘEDITEL GALERIÍ: Ptám se, proč by se tohle všechno nemělo dít v zoo.
ŘEDITEL ZOO: Z důvodů, jež jsem uvedl. A ještě něco!
ŘEDITEL GALERIÍ: Galerie by z výtěžku té či oné vzácné plastiky rády přispěly na rozšíření —
ŘEDITEL ZOO: To nelze. Jinak bych tu neseděl.
ŘEDITEL GALERIÍ: Ale proč?
ŘEDITEL ZOO: Víte přece, že býky některé barvy —
ŘEDITEL GALERIÍ: Kdepak je v zoo červená?
ŘEDITEL ZOO: Jsou to egyptští býci. Rudoocí!
ŘEDITEL GALERIÍ: A co má být?
ŘEDITEL ZOO: Dráždí je jiná barva.
ŘEDITEL GALERIÍ: Jiná barva?
ŘEDITEL ZOO: Jsou dráždiví na zelenou. Kdežto zde zakrátko spasou zeleň křoví a rychle rozdupají zeleň trávníků —
ŘEDITEL GALERIÍ: A co střechy?
ŘEDITEL ZOO: Ty snadno přetřete jinou barvou, ale v zoo je nutné uchovat vymezené zelené plochy vzhledem k ostatním zvířatům.
ŘEDITEL GALERIÍ: A jakpak tu chcete přebarvit střechy?
ŘEDITEL ZOO: To ponechám na vás. Váš mnohaletý styk s obrazy, záliba v odstínech —
ŘEDITEL GALERIÍ: Já vím.
ŘEDITEL ZOO *(zvedá se)*: Zvoní poledne.
ŘEDITEL GALERIÍ: A co zeleň zvonic, přilehlých zahrad, domovních střech?
ŘEDITEL ZOO: To všechno ponechávám na vás. Pokud jde o veřejnou zahradu na východě, tu záhy přiberete jako pastvinu pro býky. Klášterní zahrada na západě —
ŘEDITEL GALERIÍ: Pro tu nemám pověření.
ŘEDITEL ZOO: To se zařídí. Ostatně bude dobře, aby v klášteře přestali vyzvánět. Bude dobře přestat nejen s vyzváněním,

ale se všemi podobnými zvuky široko daleko.
ŘEDITEL GALERIÍ: To je skoro moc.
ŘEDITEL ZOO: Stádo má vlastní zvonce, jiné by je mohly splašit.
ŘEDITEL GALERIÍ: Zahrada byla založena právě tady, protože sem zaléhají zvuky zvonů i z nejvzdálenějších míst, z vesnických kostelů na druhém břehu řeky, která už ani nepatří k městu —
ŘEDITEL ZOO: Zvonce stáda všecko vynahradí. Bohatě. A konečně bude jasné, odkud jde zvuk. Nikdo by to farářům a kostelníkům i v těch nejvzdálenějších vesnicích nemohl vyložit lépe než vy.
ŘEDITEL GALERIÍ: Snad nechcete říci, že bych —
ŘEDITEL ZOO: Nikdo by jim to nemohl povědět lépe: Prosím vás, nezvoňte, kvůli býkům. Plaší se.
ŘEDITEL GALERIÍ: Abychom se ještě vrátili k zeleni, které barvy by ji měly nahradit?
ŘEDITEL ZOO: Červená, černá, modrá nebo žlutá, už jsem říkal —
ŘEDITEL GALERIÍ: Má záliba v odstínech?
ŘEDITEL ZOO: A pohyb stáda, jímž se máte řídit.
ŘEDITEL GALERIÍ: Jak mám —
ŘEDITEL ZOO: Až uvidíte stádo, jak se širokými cestami valí kolem sfing, budete mít takovou radost, že zapomenete na všecko.
ŘEDITEL GALERIÍ: Ptám se, jak mám vysvětlit dětem, které si tu v zahradě do teďka hrávaly —
ŘEDITEL ZOO: Budou nadšeny býky.
ŘEDITEL GALERIÍ: A jejich babičky?
ŘEDITEL ZOO: Budou sdílet nadšení vnoučat. Budou mít pocit vzpomínky na něco dávno minulého, zatímco se ve vnoučatech bude rodit vzpomínka na budoucnost. Nikdo, kdo jedinkrát pohlédne na ty bílé hřbety, neujde síle, která ho nutí vidět, kam míří, konečně to vidět; kdepak pískové cestičky, plastiky, boskety, obrazy, ne: bílé, široké hřbety v slunci, hlavy, rohy, celé stádo — býci!
ŘEDITEL GALERIÍ: Kdy to má být?
ŘEDITEL ZOO: Už brzy.
ŘEDITEL GALERIÍ: Dáváte mi to na vědomí?
ŘEDITEL ZOO: I kdybych už nepřišel —
ŘEDITEL GALERIÍ: Aby se pomalu začalo vyklízet.
ŘEDITEL ZOO: Budete odškodněn.
ŘEDITEL GALERIÍ: Mé postavení ředitele těchto sbírek —
ŘEDITEL ZOO: Se rozšíří o správu okolních ulic, střech a věží, přilehlých zahrad.
ŘEDITEL GALERIÍ: To jsou změny.
ŘEDITEL ZOO: Na vašem místě by mě lákaly.
ŘEDITEL GALERIÍ: A nakonec? Až zmlknou všechny zvony a všechny zahrady budou dohola ožrány, až zmizí i zeleň okolních věží a kupolí, až vyklidí své domy všichni, kdo nebudou ochotni ošetřovat a pást, a mezi kamennými schodišti a vysušenými bazény se v slunci budou cpát býci? Až lehce posouvatelné hranice mezi jejich těly budou jedinými hranicemi, kterých odtud ještě je možno dohlédnout?
ŘEDITEL ZOO: Mají tu zkrátka stále ještě být pootevřená okna.
ŘEDITEL GALERIÍ: A já? Já sám? Až se z horní i dolní galerie vyklidí obrazy a plastiky, až už nebudu moct večer vzít klobouk a ještě jednou dlouze tiše pohlédnout na svoje poklady?
ŘEDITEL ZOO: I vám, jako dneska mně, pak půjde už jen o bělost býků.
ŘEDITEL GALERIÍ: I večer?
ŘEDITEL ZOO: I večer. Do té doby budete možná už částečně slepý. Všichni, kdo se po celý rok dívají na oživlou běl stáda, časem oslepnou.
ŘEDITEL GALERIÍ: Oslepnu?
ŘEDITEL ZOO *(už u dveří)*: Ano.
ŘEDITEL GALERIÍ: Ještě naposledy k zeleni: jsou takové chvíle, třeba někdy před bouří, kdy se nebe lehce zbarvuje do zelenava. A někdy, zřídkakdy, taky navečer, už jsem o tom hovořil.
ŘEDITEL ZOO: To by mohlo stádo velice polekat, byl by to možná i signál k tomu, aby se vrhlo na všechno kolem sebe.
ŘEDITEL GALERIÍ: Ale jak —
ŘEDITEL ZOO: Tomu budete muset zabránit!
ŘEDITEL GALERIÍ: Nemyslím, že by v tom případě má záliba v odstínech —
ŘEDITEL ZOO *(odešel)*
ŘEDITEL GALERIÍ: Můj dlouholetý styk s obrazy — *(přistoupí k oknu, vzhlíží k nebi)* Budiž zelené!

Venku na sebe volají děti. Ptáci cvrlikají. Nebe je modré, plavou po něm bílé mraky.

S ČERTEM SI HRÁT (OLD DEVIL MOON)

Píseň z muzikalu Divotvorný hrnec

Hudba: Burton Lane / Text: Jiří Voskovec a Jan Werich

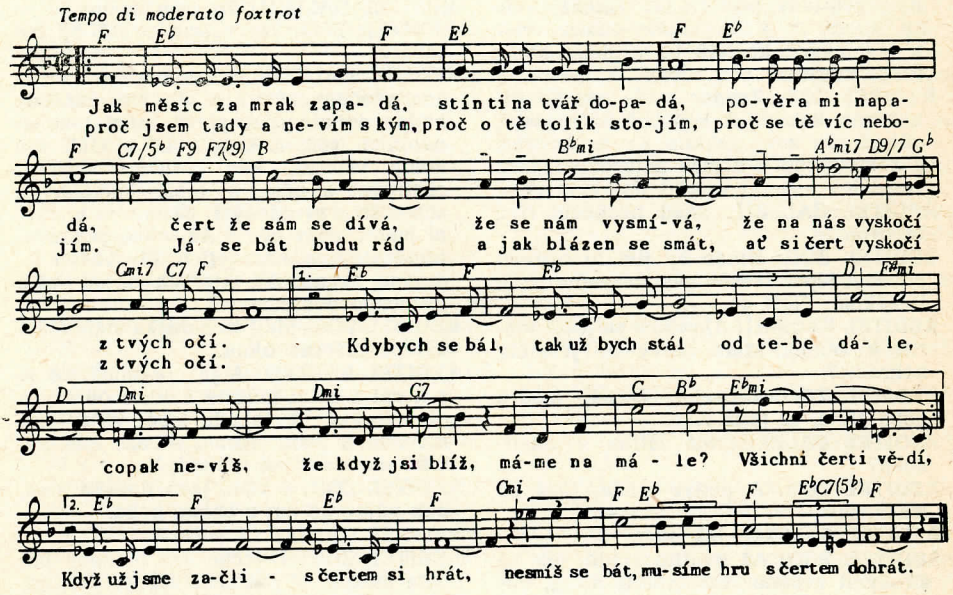

© 1947 by The Players Music Corp. — Crawford Music Corp. — Chappell & Co. Ltd., London — Chapell & Co. GmbH, München — Pro ČSSR: SHV, Praha

... Z PLAMENE

ZKUŠENOSTI

Pantomima že je jen móda? Při dnešní úrovni textů?

Člověk: opice, která proklouzla cenzurou.

Temná doba je tehdy, kdy se jasné myšlenky říkají jen načerno.

Ani stěhováci nemají rádi lidi, kteří mají mnoho knih. Ale stěhováci k tomu mají oprávněný důvod.

Moře je jako historie: z perspektivy vypadá monumentálně, jste-li však uprostřed, zvedá se vám žaludek.

DNES V NOCI (TONIGHT)

Píseň z muzikalu West Side Story

Hudba: Leonard Bernstein / Text: Stephen Sondheim

Český text: Jiří Aplt

©1957 by L. Bernstein & S. Sondheim — G. Schirmer Inc. Chappel & Co. GmbH, München — Pro ČSSR: SHV, Praha

---

Dospělost: doba, kdy pochopíš, že nehezcí, nehrdinští nevýjimeční cizí lidé jsou jako ty.

Satira — rozhněvaná logika.

Iks nikdy za ničím nestál, protože nechtěl sedět.

Teorie (podle Ypsilona): neomezená pokladnice citátů pro všechny případy.

Krásné ženy jsou ty, kterým se líbíme.

Civilizace: dát eskymákům teplé byty, aby museli vydělávat na ledničku.

Gabriel Laub

R E D U T A

PRVNÍ PŘEDSTAVENÍ
11. LEDNA 1964

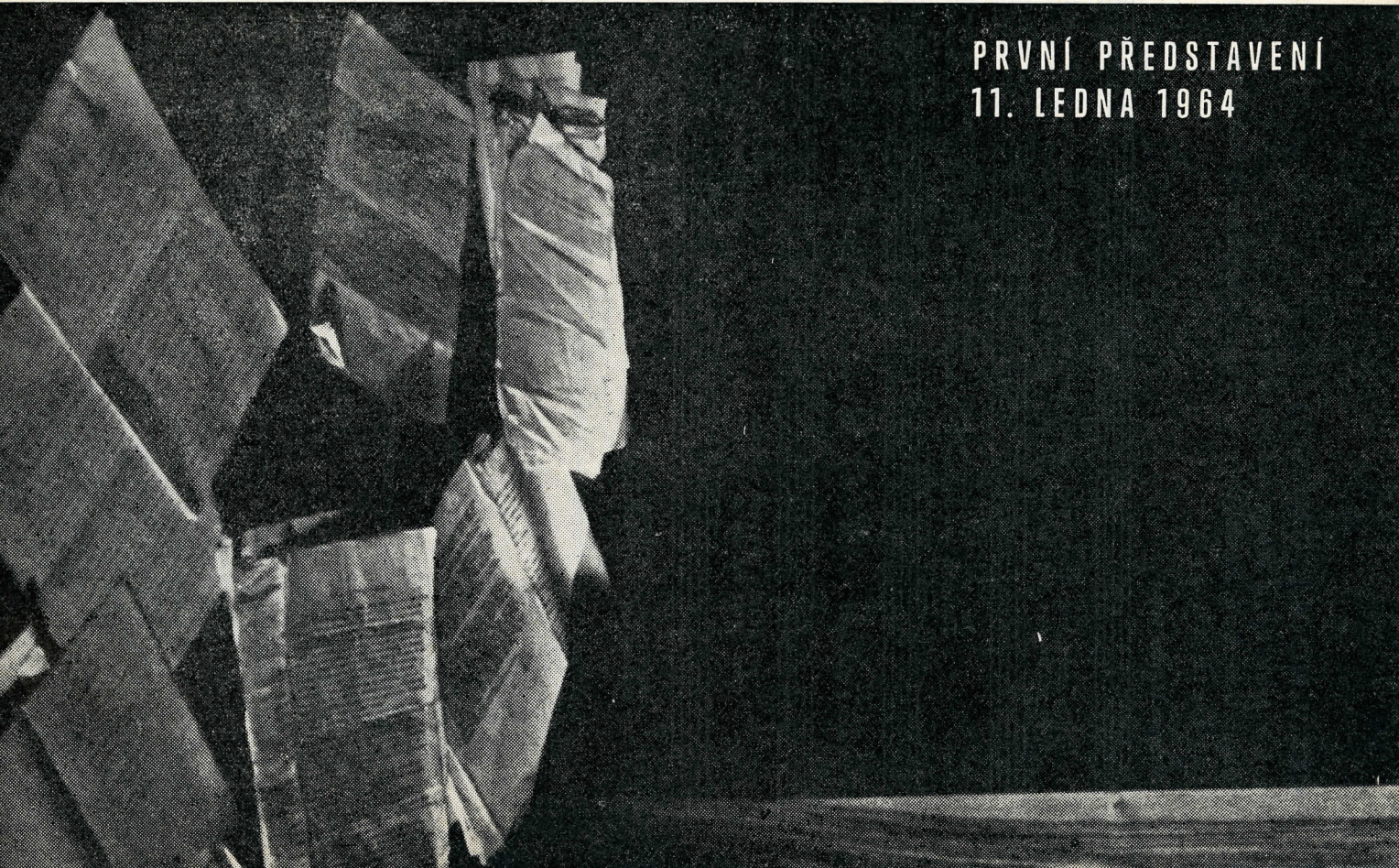

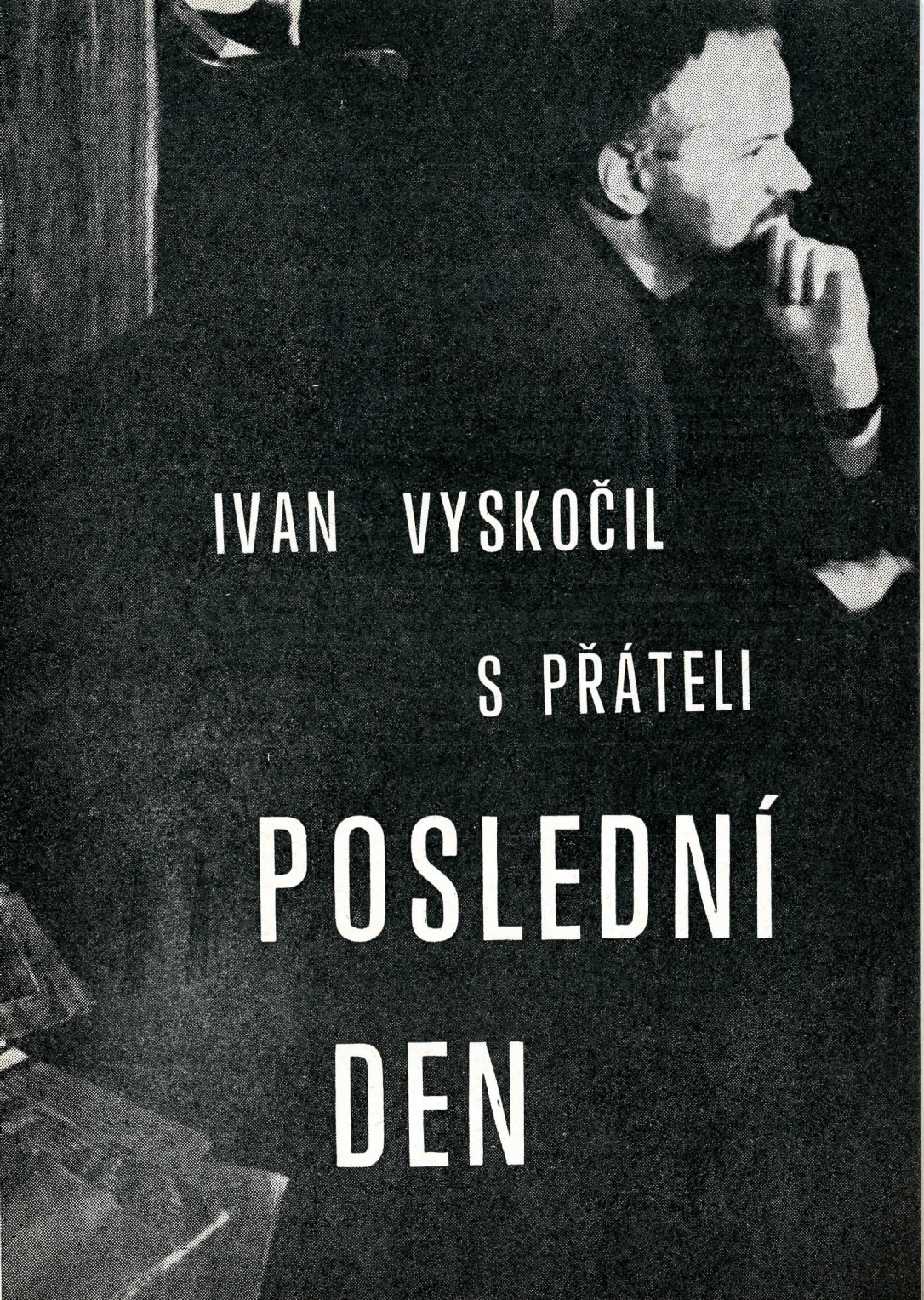

IVAN VYSKOČIL

S PŘÁTELI

POSLEDNÍ DEN

Poslední den

je název textappealového představení, tedy nedivadla s kulturními vložkami.

Představení se účastnil:*)

Na pódiu vystupují: Jana Prachařová a Vladimíra Volková, někdy i Eva Uhlířová nebo Milena Dvorská, dále Pavel Bošek, Josef Podaný, Leoš Suchařípa, Ivan Vyskočil.

V kulturních vložkách hrají členové SHQ (Jan Arnet, Laco Déczi, Jan Konopásek, Laco Tropp a Karel Velebný); případně Trio Míši Poláka.

Mluvení pana Alfara napsal a produkuje Josef Podaný.
Mluvení chotě Gamy napsal a produkuje Pavel Bošek.
Mluvení pánů Deltana a Etáže produkuje Leoš Suchařípa.
Mluvení pana Voreina napsal a produkuje Ivan Vyskočil.

K přestávce dojde během pauzy, která vznikne po vyprávění pana Deltana (asi za hodinu po začátku). Druhá polovina je zahájena narůstající hádkou od sousedů (asi za čtvrt hodiny po začátku pauzy). Ostatní potřebná vysvětlení a upozornění jsou dávána během představení (poslední asi 3—4 minuty před koncem).

A ještě něco. Tohle představení se v detailech, v umění vyprávět a možná i ve větších částech obměňovalo a vyvíjelo. K lepšímu. Alespoň doufáme. To hodně závisí na účasti diváků. Proto také nemá premiéru. Vlastně každý večer je takovou premiérou. A dá se snad říci, že to poslední bude premiéře nejblíže.

Tohle je text programu ▲ a na druhé stránce je tento ▼

Malý noční rozhovor

se sebou samým, ke kterému došlo, když jsem už tři hodiny marně dumal, co napsat do programu, chtělo se mi už ukrutně spát a nejraději bych se na to celé a na všechno psaní vykvák, ale slíbil jsem, že to zítra bude, protože kdyby to zítra nebylo, tak by to, co nevím, nestačili do soboty vytisknout a nebyl by tudíž program, o kterém si stejně myslím, že když v něm není skutečný program, tak je k ničemu, snad ještě, aby si lidé přečetli, kdo kterou roli ztělesňuje, kdo se převtělil do koho, ale u nás se nikdo nepřevtělí, snad ne, to by byl pro ty druhé hrozný úlek, takže k čemu u nás program, když náhodou bude někdo chtít mermomocí vědět, že se jmenuju Ivan Vyskočil, tak se snad doptá, snad mu to někdo z těch, kdo mne znají, popravdě řekne, ale je docela možné, že s námi na tom pódiu bude účinkovat někdo, koho nikdo nebude znát, a potom se samozřejmě takový program náramně hodí, potom bude mít náramnou důležitost i pro nás na jevišti, abychom věděli, kdo to s námi

*) Zde, prosím, napište případně své jméno a příjmení. Neboť, i když si to třeba nepřipustíte, jste jedním z hlavních tvůrců tohoto představení.

účinkuje, ale kdy se někoho takového dočkáme, že ano, to je slabá naděje, snad jsem měl poprosit Leoše Suchařípu, aby něco napsal, byl přece — nebo snad ještě je? — redaktorem, a Josef, tedy Podaný, ale i Škvorecký a i Bošek, což je zase Pavel, ti všichni jsou redaktoři, ti by možná věděli, co napsat, že mě to nenapadlo dřív, kde je mám teď v noci shánět, ale oni by stejně řekli, abych to napsal sám, že to musím nejlépe vědět, když jsem si s tím začal, to by jistě řekli a co já vím, co vím o tom, co dělám, kdybych opravdu věděl, tak to asi dělat nebudu, co budu?
Tak proč vlastně děláš to, co děláš? — řekl jsem si, abych se trochu vytrhl z té ospalosti a z toho proudu, do kterého jsem se zamotal.
Protože, protože mě to baví, odpověděl jsem si a čekal jsem, jaká otázka přijde dál.
Hele, nech toho a nech toho a jdi na kutě, jo?
Čímž končí můj malý noční rozhovor. Jestli to tedy někoho zajímá. To víte, život se s nikým nemazlí a každý máme něco.

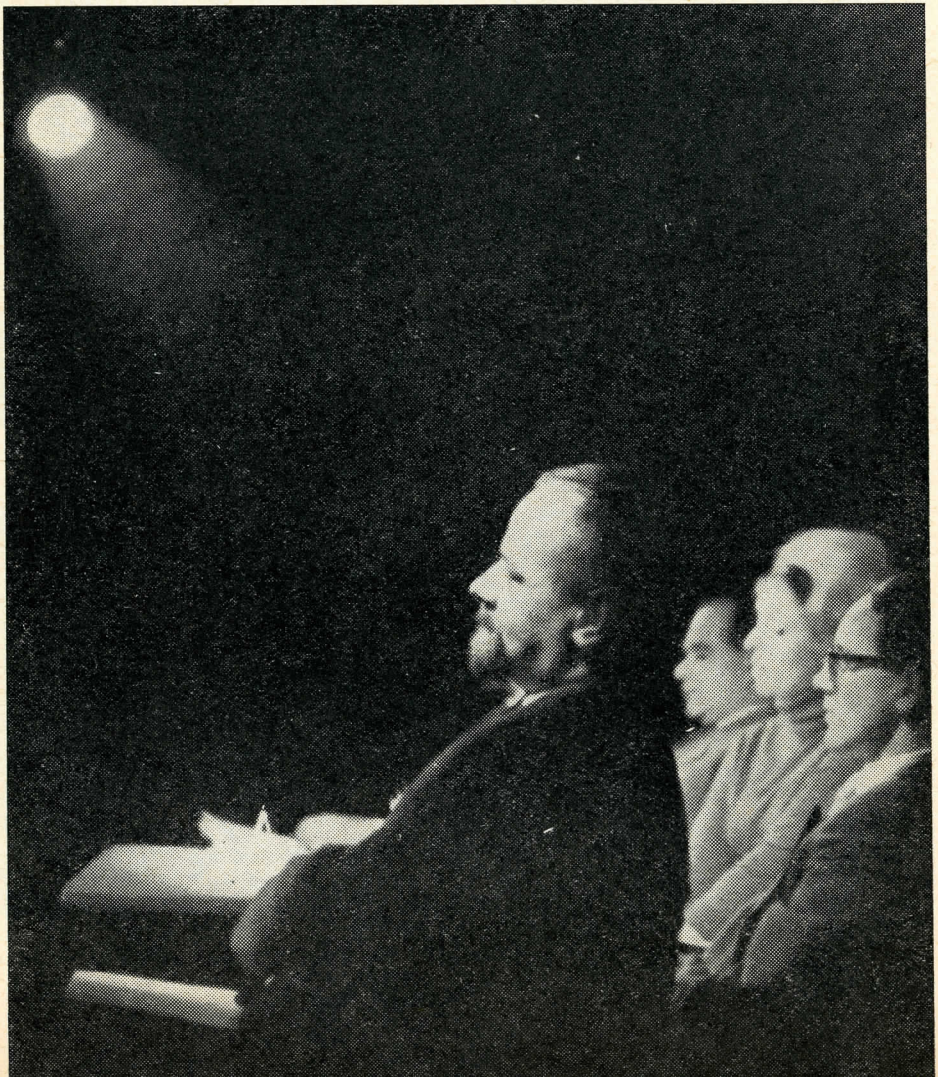

(Ivan Vyskočil vejde na pódium bez opony, na němž je stůl s cedulkou RESERVÉ — ZADÁNO. Kolem stolu je šest židlí. Jedna židle pak je vpravo — díváme-li se z pódia — na vyvýšeném praktikáblu. Vyskočil si sedne za stůl na krajní židli a pozoruje diváky. Potom klepne prstem o hranu stolu. Světla v sále zhasnou, osvětlí se pódium. Vyskočil říká)

Tohle je začátek...
...a hned na začátku bych vám chtěl říct, že to místo, kde teď jsme, není to pravé místo, kde teď být máme, to znamená, že jsme poněkud vedle. Protože to správné místo, kde být máme, je sice tomuto místu, kde teď jsme, velice podobné, jsou tam podobně malované zdi, barvou vína božolé jako tady, je tam také takový zlatý váleček, jenomže ten zlatý váleček na tom správném místě je o poznání jemnější, takže když se smrákají světla, ten váleček matní, a tak tam máme takový průhled, takový neomezený prostor, na tom správném místě, a na tom správném místě, kde být máme, také nejsou takové řady sedadel vedle sebe a za sebou jako v divadle nebo v biografu, takže ti, kdo tam přicházejí, nepřicházejí jako do divadla nebo do biografu, nepřicházejí jako na nějaký kulturní podnik, s předsudkem kulturního vyžití, ale přicházejí jako na návštěvu, to znamená, že se posadí na židle o poznání pohodlnější, než je tato, na kterou si sedám, tak, pěkně si sednou a čekají, co se jako ten večer bude dít, o čem půjde řeč. Takový pocit účasti mají. A tam vzadu, kde my máme sedadla, tak tam na tom správném místě jsou lehátka, podél celé zdi tam jsou lehátka, takže ti, kdo jsou během večera unaveni, si mohou pěkně v klidu zchrupnout, v pohodlí, a možná že je to zařízeno tak, že ti, kdo mají takové lístečky jako ve spacím voze, mohou přijít už v šest hodin, zalehnout, nechat se vzbudit na začátek představení, nebo také ne, ale rozhodně musejí opustit ta lehátka ve dvanáct hodin, protože to přicházejí ti, kdo tam normálně bydlí. A na to správné místo se také samozřejmě neplatí vstupné, protože jakmile se platí vstupné, tak celý ten večer nabývá charakteru obchodu. Něco za něco. Kultury za jedenáct korun. Přední kultury, zadní kultury, kultury ovaru, zkrátka každý si chce přijít na své, každý chce být vyživen. Ale ti, kdo tam přicházejí, dají tolik, kolik mohou, to znamená pět korun, sedm korun, pětatřicet korun, podle toho, kolik mohou dát, protože všichni, kdo přicházejí, vědí, že ti, kdo tam jsou na tom pódiu, a všechno to zařízení kolem, to všechno že musí být z něčeho udržováno. A možná že to správné místo je o poznání menší, méně prostorné, než je tenhleten salón, že je možná tak velké, aby se tam vešli ti a jenom ti, kdo o takový večer, o takové setkání mají opravdu zájem. Možná že to místo je tak velké jako koupelna, nebo jako špajz, nebo... no... A na tom správném místě je podobné pódium jako tady, jenomže to pódium není vyvýšené, takže to vlastně není pódium, a na tom nevyvýšeném pódiu stojí podobný stůl jako tady, kolem toho podobného stolu jsou právě tak židle jako tady, a tam se scházejí, a tím, že se scházejí, už se zároveň také shazují, lidé, kupříkladu...

(V tu chvíli přijde Leoš Suchařípa a řekne)

Je osm hodin, třináct minut.

(Zároveň se Suchařípou přicházejí i hudebníci; v tomto případě Trio Míši Poláka ve složení klavír, kontrabas a bicí — které spustí improvizaci na melodii When The Saints Go Marchin' In, do níž se proplétají i jiné hudební motivy, jako například Dvořákova Humoreska)

(Hudebníci skončí a odejdou, Suchařípa pokračuje)

Je osm hodin, patnáct minut.

Poznámka první: Trio Míši Poláka zahraje opět za čtrnáct minut, to znamená v osm hodin, dvacet devět minut. Trio zahraje vůbec vždy po čtrnácti minutách, a to nezávisle na tom, co se právě na pódiu bude dít, nebo nebude dít; prostě trio přijde, zahraje a odejde. Ptáte se, jakou to má souvislost s tím, co se na pódiu bude nebo nebude dít? No přece souvislost čtrnácti minut, rozumíte? Čtrnácti minut, určitého termínu. V životě přece také, docela samozřejmě, dodržujeme obvykle určitý časový rozvrh, termíny, nezávisle na tom, jestli to, co právě děláme, má, nebo nemá smysl. Neboť s m y s l e m j e d o d r ž e t t e r m í n. Takže mysleme si, že hra tria je kulturní vložka.

Na Pražákově snímku část SHQ, který pořad Poslední den doprovází

(Přicházejí ostatní, usedají na svá místa kolem stolu a Vyskočil pokračuje)

A tam se shazují lidé, kupříkladu Leoš Suchařípa, on je divadelní teoretik a tady je na cvičení, nebo Pavel Bošek, Jana Prachařová, Vladimíra Volková, Josef Podaný a Ivan Vyskočil, a tihleti lidé se sesednou... *(Na tomto místě příchozí účinkující při usazování na židle hlučí a šuškají, Vyskočil jim pohrozí a důrazně řekne)* tihleti lidé se sesednou kolem stolu a hrají si, představují si, jak by to také případně mohlo vypadat, kdyby dnes byl p o s l e d n í d e n.

Jaký poslední den, poslední den čeho?

Dejme tomu, že vyšla taková vyhláška, takové usnesení, a že touto vyhláškou, tímto usnesením, se ruší od zítřka platnost dané a dosud platné lidské řeči. To znamená, že dnes je poslední den, kdy si můžeme rozumět.

Ono důvodů pro vydání takové vyhlášky, takového usnesení, je víc než dost. Habaděj. Přehršle. Protože když si to tak vezmeme kolem a kolem, naše řeč jakožto prostředek dorozumění vzniká někdy v paleolitu. Nebo kdy. A teď máme dvacáté století; to znamená, že je poněkud zastaralá. A když to tak vezmeme dál, tak lidská řeč může sloužit k vyjádření pravdy stejně tak jako lži, může sloužit k nesmyslnému blábolení, a lidská řeč je subjektivní, až subjektivistická.

Kdyby nebylo lidské řeči, mohly by vůbec existovat názorové různice mezi lidmi? A kdyby nebylo lidské řeči, mohly by vůbec existovat omyly? A vemte to ještě dál. Kdyby nebylo lidské řeči, mohlo by vůbec existovat samo nedorozumění? Nemohlo. Tak to vidíte.

(Josef Podaný řekne)

Ale to je opravdu povedené. To tedy znamená, že dnes je vlastně poslední den, kdy si můžeme něco říci. No to je opravdu povedené. — To řekne třeba pan Deltan a zasměje se — chachachachachacha.

(Pavel Bošek řekne)

A taky je to výhodné, protože ať dneska řekneme cokoli, zítra už to nebude platit. No a nemůže to mít žádné, ani tyhlety eventuální následky. — To řekne třeba pan Alfar, šibalsky pomrkává po přítomných, zejména po paní Gamové.

(Jana Prachařová řekne)

Paní Gamová řekne: Prosím, prosím, pane Betasi, vždyť víte, jak miluji poéziji a svatby.

(Vladimíra Volková řekne)

A paní Gamová pokračuje: Je to opravdu nádherná příležitost, nesmíme ztrácet ani minutku. Máme toho přeci tolik, tolik na srdci.

(Suchařípa řekne)

Moment. Poznámka druhá: Toto je paní Gamová *(ukáže na Prachařovou)* a toto je rovněž paní Gamová *(ukáže na Volkovou)*. To je jedna jediná paní Gamová, choť chotě Gamy. Proč je tu jedna jediná paní Gamová ve dvou osobách? Protože paní Gamová je oběma zde přítomnými alternována. Jenomže nikdo není s to jim říci, kdy vlastně která z nich má představení. Takže pro jistotu jsou tady obě najednou. A je to tak lepší.

(Bošek řekne)

Zdůvodním to akademicky: Lepší dvě paní Gamové na střeše než jedna v hrsti.

(Prachařová řekne)

Nesmíme ztrácet ani minutku, máme toho tolik, tolik, tolik na srdci — zvolá paní Gamová a obrátí se na přítomné pány.

(Vyskočil řekne)

Dejme tomu na pana Alfara, na pana Betase, na pana Etáže, na pana Deltana, na pan Voreina i na chotě Gamu. Pánové, tak jak byli jmenováni, pokud stačili, vstali a uklonili se.

(Volková řekne)

Máme toho tolik na srdci, musíme toho plně, plně využít, využít, využít.

(Vyskočil řekne)

Pánové přikyvují hlavami, jako že vědí, že toho musejí plně využít, využít, využít, potom změní přehození nohy přes nohu, mnou si zamyšleně hladce vyholené tváře, jako jak toho využít, potom se zhluboka nadechnou, jako by chtěli něco říci, opět vydechnou — a mlčí. Rozmůže se trapná pauza.

(Ozve se hádka od sousedů)

Téměř po celý Poslední den sedí L. Suchařípa, P. Bošek, J. Prachařová, V. Volková, vykukující J. Podaný a I. Vyskočil na svých místech. Foto Červený

(Volková řekne)

Bóže, řekni přece něco, Bóžo.

(Bošek řekne)

Pan Gama se nadechne a řekne: Já ti, miláčku, kupříkladu rozumím, ale je to těžké. Já, kupříkladu, jsem přetížený. A naše řeč a všechno je také přetíženo. Tak ať řekneme kupříkladu cokoli, je to jen zlehčování přetíženosti.

(Prachařová řekne)

Nesmíme ztrácet ani minutku, máme toho tolik, tolik, tolik, tolik na srdci.

(Prachařová a Volková společně, překřikují se)

Nesmíme ztrácet ani minutku, máme toho tolik, tolik, tolik na srdci.

(Vyskočil řekne)

Pan Vorein, který se do té chvíle držel stranou a cosi si byl psal na kousek papíru, vstane a přečte, co si byl napsal: Milí přátelé! Jsme přece přátelé, ne, přátelé? Milí přátelé, dříve, než cokoli řeknu, chtěl bych říci, že se zmíněnou vyhláškou plně souhlasím, že se za ni jednomyslně stavím a že ji vítám jako cenný přínos. To říkám dříve, než cokoli řeknu, dnes, neboť zítra, až to budu říkat, již nikdo nebude vědět, co říkám, a já chci, abyste věděli, že říkám, že se zmíněnou vyhláškou plně souhlasím, že se za ni jednomyslně stavím a že ji vítám jako cenný přínos, tak to říkám dnes, a vy víte, co říkám, a můžete říkat, že to říkám, i dosvědčit mi, že jsem říkal, že se zmíněnou vyhláškou plně souhlasím, že se za ni jednomyslně stavím a že ji vítám jako

cenný přínos — tak, a jsem první, kdyby něco.

(Suchařípa řekne)

Po své řeči se pan Vorein zapikoluje a sedne si jako člověk, který má vystaráno. Tím pan Vorein navodil skutečně srdečnou a otevřenou atmosféru. Pak pan Vorein dá babu panu Alfarovi.

(Vyskočil řekne)

Baba!

(Suchařípa řekne)

Pan Alfar se rovněž zapikoluje a dá babu paní Gamové.

(Podaný řekne)

Baba!

(Suchařípa řekne)

Paní Gamová se také zapikoluje a dá babu choti Gamovi.

(Prachařová a Volková řeknou)

Baba!

(Suchařípa řekne)

Choť Gama se rovněž zapikoluje a dá babu panu Etážovi.

(Bošek řekne)

Baba!

(Suchařípa řekne)

Pan Etáž se také zapikoluje ... a dá babu — židli. Baba!

(Vyskočil řekne)

Tak, to bychom měli, kdyby někdo něco, tak nikdo nic — zvolají všichni.

(Podaný řekne)

A raději tu židli odneseme, kdoví, co je to zač.

(Vyskočil řekne)

Řekne pan Betas, a odnesou židli, která dostala babu a podezřele mlčí.

(Podaný řekne)

Tak, a teď si můžeme konečně pěkně od srdce porozprávět.

(Vyskočil řekne)

Řekne pan Deltan, a rozmůže se trapná pauza.

(Ozve se hádka od sousedů; až utne, Suchařípa řekne)

Poznámka třetí: Pokaždé, když vznikne trapná pauza, ozve se hádka odvedle, od sousedů, která trváním pauzy sílí, až do okamžiku, dokud někdo z přítomných pauzu nepřeruší.

(Vyskočil řekne)

Hádka odvedle, od sousedů, je zároveň zpřítomněním toho, že jsme neustále obklopeni tím odvedle, od sousedů, ale že si toho obvykle všímáme právě ve chvíli trapasu.

(Suchařípa řekne)

Hádka, které není dobře rozumět, může být o čemkoli, nejspíš však o tom, jestli železniční zastávka Betáň je mezi zastávkami Sobětín a Kuprany, anebo naopak, jestli železniční zastávka Kuprany je mezi zastávkami Sobětín a Makvice.

(Podaný řekne)

Ale to je přece nesmysl, Betáň je odjakživa mezi Sobětínem a Betání.

(Suchařípa řekne)

Nikoli, Kuprany jsou ...

(Vyskočil řekne)

Pánové mlčí!

(Po kratší pauze řekne Volková)

Jak je to krásné, že my si tak rozumíme.

(Prachařová řekne)

Nesmíme ztrácet ani minutku, máme toho tolik, tolik na srdci. Tak třeba taková já. Jak já toužím říci: Bóže ... nechce snad někdo kafíčko? A co vy, pane Alfare, nedáte si kafíčko?

(Podaný řekne)

Díky, milostivá, dal bych si kafíčko.

(Prachařová řekne)

A co vy, pane Betasi, nedáte si kafíčko?

(Bošek řekne)

Díky, milostivá, dal bych si kafíčko.

(Prachařová řekne)
A co vy, pane Deltane, nedáte si kafíčko?

(Podaný řekne)
Díky, milostivá, dal bych si kafíčko.

(Prachařová řekne)
A co vy, pane Etáži, nedáte si kafíčko?

(Bošek řekne)
Díky, milostivá, dal bych si kafíčko.

(Prachařová řekne)
A co vy, pane Voreine, nedáte si kafíčko?

(Podaný řekne)
Díky, milostivá, dal bych si kafíčko.

(Prachařová řekne)
A co ty, Otíku, nedáš si kafíčko?

(Bošek řekne)
Dal bych si kafíčko.

(Volková řekne)
Ale to je roztomilé, tak všichni si dají kafíčko! Ale musíte mít chviličku strpení, jenom co se uvaří voda, hned bude kafíčko, já už běžím!

(Vyskočil řekne)
Zvolá paní Gamová, a zůstane sedět. Rozmůže se trapná pauza.

(Ozve se hádka od sousedů; po jejím doznění Prachařová řekne)
Ale pánové, na co vy už to zase myslíte!?

(Volková řekne)
Mírněte se, je tady dáma.

(Podaný řekne)
Ano, rád bych řekl něco o tom, čeho mám tolik, tolik, tolik, tolik na srdci. Víte, řeknu to tak nějak nepřipraveně, spatra, z jedné vody, improvizovaně, jak mi to slina na jazyk přinese. *(Podaný vstane a jde si sednout na židli, která stojí vpravo na vyvýšeném praktikáblu)*

(Vyskočil řekne)
To řekne pan Alfar, vezme desky se spisy a odebere se do samoty se svým mluvením. Tam otevře desky a tak nějak nepřipraveně, spatra, improvizovaně, jak mu to slina na jazyk přinese, z jedné vody načis...

(Trio přijde a hraje improvizace ve slow-foxtrotovém rytmu; dohraje a Vyskočil dokončí)
... to, slovy nehledanými, přečte mluvení pana Alfara.

MLUVENÍ PANA ALFARA

(V tu chvíli stažena světla na minimum, naplno osvětlen jen Podaný, který řekne)
Dovolte mi, abych také já přispěl svou troškou do mlýnice, i když zrovna neslynu pověstí dobrého vypravěče.

(Prachařová řekne)
Jen slyňte, pane Alfare, jen slyňte!

(Podaný řekne)
Díky, pane!

(Podaný čte)
To bylo tak. Byla neděle ráno a za oknem mi cvrlikali drozdové — nebo co. Pod oknem mi přešel párek — ona nevyspalá a on unavený — zkrátka taková pitomá, pitomá neděle — a já byl spokojený. Přestože byla neděle, nemusel jsem do práce. Vyspal jsem se do růžova, osprchoval do běla, oholil do hola a oblékl se do tvídu. Pak jsem se rozběhl přes ulici k Odkolkovi. To já tak říkám, když jdu pro housky, tak říkám, že jdu k Odkolkovi. Jako vtip. V přízemí našeho domečku stál stoleček, za stolečkem židlička a na židličce takhle mrňavý mužíček s hlavičkou jako klokan.

Mastnými prstíky loupal krvavou tlačenku. Když jsem k němu dorazil, utřel se od krve a zeptal se:
— Kampak?
— Inu k Odkolkovi, odpověděl jsem. Jako vtip.
— A proč?
— Pro rohlíčky, pro houstičky.
— A proč?
Vzpomínal jsem, kde jsem včera byl, co jsem pil ,a co jsem říkal, když jsem dopil. Mezitím jsem se pokusil projít. Nešlo to. Mužík se opíral zády o domovní vrata. Začal mi klást otázky a zapisovat moje odpovědi do tlusté knihy. Jméno, bydliště, děti, zaměstnání, spolupracoval jste se Sabinou a domníváte se, že je vaší kvalifikace plně využito? Ryčný pochod, který až do této chvíle vyhrávalo radio u domovníků, náhle ustal a mně poprvé napadlo, že tady něco nehraje.
— Proč chcete pro housky? Trval na svém umaštěný mužík.
— Protože chci jíst. — Ihned jsem ale postřehl, že to asi nebyl ten pravý argument.
— Nesmíte opustit váš dům, vysvětloval. A pak ještě dodal — Až na další. Nikdo z domu s lichým číslem nesmí na ulici. A váš dům je přece lichý, že?
— Nojo, ale jak já se potom dostanu do krámu?
— V tomto domě máte přece dva krámy!
— To máme. Ale v jednom se prodávají šicí stroje a ten druhý je půjčovna průmyslového zboží!
— A vy snad máte něco proti šicím strojům?
— Ale ne, nemám nic proti šicím strojům. Jenomže po ránu radši snídám než šiju. To už se za mými zády začala tvořit fronta. Všichni jsme byli vyslechnuti a písemně podchyceni, což jsme museli stvrdit podpisem a pokrýt poplatkem. A všichni jsme byli také upozorněni na to, že se z domu nesmí.
— Až na další, doplnil jsem a byl jsem za to mužíčkem pochválen. Šel jsem si tedy povařit něco těstovin a pak jsem pozoroval šťastnější sudou polovinu našeho města, která se procházela ulicemi.
Odpoledne jsem našel mužíka na jeho místě. Loupal krvavou tlačenku a byl o něco srdečnější. Už jsme se prostě znali. Využil jsem toho a zeptal se, proč se vlastně na ulici nesmí.
— Je to přece ve vašem vlastním zájmu, poučil mě. A pak mi začal šeptat, aby to nikdo neslyšel:
— Venku moc fouká, to víte, že? A můžete tam potkat špatného člověka, nebo blázna, nebo opilce. Bude mít třeba hůl a napadne vás. Nebo si vemte takové psy! Pravda, jsou dobří a hodní psi, například policejní, právě tak na hraní, že, ale jsou také — pozor zlí psi. A ti koušou. Víte, že v tomto městě dochází ročně ke třem pokousáním pozor zlým psem na tisíc hlav? Tak vidíte! A stálo by to vůbec za to? Byl jsem až dojat touto péčí. Tak dojat, že jsem zapomněl i na rohlíky. Když jsem šel večer spát — byl jsem už o hodně klidnější.
Po několika dnech jsem začal chápat i další výhody nového opatření. Ušetřím na podrážkách, amortizaci pršipláště, nepřejede mě auto, u nás v domě přece nejezdí auta, poznal jsem náš dům dokonale od sklepa až po půdu a seznámil jsem se se všemi nájemníky, které jsem až dosud znal jenom od vidění.
S malým mužíčkem jsme záhy duševně prolnuli. Nechci se nijak chlubit, ale zdálo se mi, že mě začíná mít tak nějak rád. Staral se nám také o přísun potravin, což bylo milé, i když se jednalo většinou jenom o krvavou tlačenku. Předstíral jsem, že mi to chutná, a zároveň zpozoroval, že takto činím dobře.
Jednoho dne jsem se odhodlal k pokusu: zašel jsem do prodejny a koupil šicí stroj. Mužík zafrkal dojetím a zašeptal, že jestli to takhle se mnou půjde dál, že mě brzo pustí aspoň na chvilku na ulici. Žel, bylo mně ještě měsíc čekati.
Znenadání jsem totiž dostal předvolání k provedení vojenského cvičení. Tady se teprve mastný mužík projevil jako pravý přítel. Svým vlivem se zasadil o to, že mi bylo povoleno vykonat vojenské cvičení dálkově. Odvděčil jsem se poctivým výkonem služby. Po schodech jsem se plížil, a když jsem večer uléhal na tvrdou zem, nařídil jsem potmě budíka jen tak nazdařbůh. Když bylo v noci zdař bůh, budík se ozval a já nastupoval v rekordním čase k bojovému poplachu. Kdykoli jsem se potkal před

zrcadlem, vždycky jsem se snažil pozdravit první, ačkoli jsem byl vlastně stejná šarže. Tak jsem byl ještě během cvičení povýšen na mazáka a udělil jsem si několik pochval a věcných odměn, například šicí stroj.
Když jsem se vrátil do zálohy, oznámil mi umaštěný mužík od vchodu, že zítra budu smět na deset minut ven. Elbl že čtvrtého patra toho chtěl ihned využít a zažádal si o propustku taky. Jelikož u něho nebyla záruka, že by vycházky nezneužil k přestěhování do sudého domu, byla mu žádost zamítnuta s tím, že nemá předpoklady, aby náš dům na ulici dobře reprezentoval.
Za propustku jsem zaplatil mužíčkovi stanovený poplatek, zvýšený o přirážku za zprostředkování chůze po dlažebních kostkách. Bylo mi dovoleno vzít si s sebou a také utratit celou desetikorunu. Tuto jsem prochlastal v hospodě na rohu v režné kořalce a vrátil se domů. Večer jsem pro obyvatele našeho domu uspořádal v prádelně besedu o dnešním životě na ulici. Zdůraznil jsem zejména, jak to venku fouká, upozornil na nebezpečné blázny a opilce s holí, varoval před vzteklými psy a také před nápojem, který se nazývá režná kořalka a kterým jsou na ulici morálně korumpováni počestní chodci. Na závěr besedy zaslali jsme pozdravný telegram mužíčkovi k domovním vratům.
Jednoho dne, asi tak po půl roce, vydal jsem se opět do přízemí na kus šprochu. Na okamžik jsem zkoprněl. Stoleček s mužíčkem zmizeli a vrata byla dokořán. Stál jsem ve vchodu, vyhlížel ven a nevěděl, co teď.
— Pane Alfare, ozvalo se za mnou, copak to tam děláte? Byl to Elbl.
— Ne abyste vyběhl, to se nedělá, volal Bonderer.
A ostatní se přidávali:
— Pojďte radši zpátky, fouká tam!
— Bacha na psy!
— Nono!
A tak. Pochopil jsem, že jsme v našem domě dozráli k samoobsluze. Že právě ono zmizení mužíčka, i když se nám po něm někdy zasteskne, že právě ono zmizení je vlastně projevem nejvyšší důvěry k nám. A opravdu. Za těch pár měsíců jsme se začali mít všichni tak rádi, že dobrovolně, automaticky a rádi přebíráme odpovědnost jeden za druhého.
Hloučkujeme u domovních dveří, pozorujeme se navzájem a hlídáme se před mladickou nerozvážností. Jenom dnes, v poslední den platnosti dosavadní řeči, jsme společně vyplnili a podepsali jednu bianco propustku pro jednoho z nás, aby sdělil i ostatním, kam jsme to v našem domě při tom našem vinutí rukou až dotáhli. Jsem velmi rád, že jsem to právě já, kdo byl vyslán ven do sloty, kdo mohl toto nebezpečí podstoupit. I proto, že když jsem šel sem, zdálo se mi, jako když v jedné postranní ulici sedí a civí — pes!

(Světla na ostatní naplno, Podaný se vrací na své místo ke stolu)

(Podaný řekne)
To víte, život se s nikým nemazlí.

(Bošek řekne)
Každý máme něco.

(Podaný řekne)
No hleďme, kdo by se byl toho nadál.

(Bošek řekne)
A všichni jsme, koneckonců, jenom lidé.

(Podaný řekne)
A proto také musíme být připraveni na všechno.

(Bošek řekne)
Jak si kdo ustele, tak si lehne.

(Prachařová řekne)
Lehne... bóže! Jak já miluju poéziji a svatby! A divadlo. Divadlo bylo pro mě vždycky chrámem poézije, kapličkou poézije, nebo božíma mukama poézije. Jaké tam bývají krásné, poétické svatební scény! Třeba taková Prodaná nevěsta nebo Svatba v Malinovce! Onehdá jsem vám viděla v biografu takový divadelní kus. Romeo a Žüliji. Něco povznášejícího! Mě by ale jenom zajímalo, jestli ten Romeo

s tou Žülijí spal. Já si teda myslím, že spolu spali, a hodně, proto ta lahvička, rozumíte, ta holka byla v tom, tak se toho chtěli zbavit. Ale bylo to poetické. Jak ona plavala utopená v tom rybníčku! A vzala si na to topení svoje svatební šaty. No a ty šaty se kolem ní rozprostíraly, no bodejť by se nerozprostíraly, Otíku, byl to materiál, brokát s vyšívaným tylem. A to všechno jenom proto, že ji ten její Ámlet nechtěl. No tak mu to udělala naschvál, ten Ámlet sice byl krasavec, ale měl něco s duchovním otcem, potom se dal na spiritizmus, a to všechno jenom proto, pánové, že ona ho ároticky nevzrušovala. On byl asi spíš na chlapečky. To jsem celá já, taková citlivá, to já mám po matce, po otci mám sbírku pohlednic, já mám toho tolik, tolik na srdci, bóže, nechce snad někdo kafíčko, a co vy, pane Alfare, nedáte si kafíčko?

(Podaný řekne)
Díky, milostivá, nedám si kafíčko.

(Volková řekne)
A co vy, pane Betasi, nedáte si kafíčko?

(Bošek řekne)
Díky, milostivá, nedám si kafíčko.

(Volková řekne)
A co vy, pane Etáži, nedáte si kafíčko?

(Podaný řekne)
Díky, milostivá, nedám si kafíčko.

(Volková řekne)
A co vy, pane Voreine, nedáte si kafíčko?

(Bošek řekne)
Díky, milostivá, nedám si kafíčko.

(Volková řekne)
A co ty, Otíku, nedáš si kafíčko?

(Podaný řekne)
Já si dám kafíčko.

(Volková řekne)
No ale to je roztomilé, tak nikdo si nedá kafíčko! Ale musíte mít chviličku strpení...

(Trio přijde a hraje valčíkovou introdukci, která posléze přejde v Dobiášovo Budujeme, rovněž ve tříčtvrtečním taktu; Suchařípa pak řekne)
Ano, milostivá paní, to máte docela pravdu, jak jste říkala s těmi chlapečky. Já také velice rád, zvlášť dobře vychované, správně pedagogicky vedené a zejména pracovité chlapečky. Velice rád. Takové chlapeček to má těžké. Děvče se nám vdá — ale chlapeček se nám ožení.
U nás v domě, bydlel jsem tenkrát na takové čtyřpatrové samotě, přebývali také takoví dva chlapečkové. Hotoví cvalíci. A čilí, radost pohledět. A těm jednou jejich rodičové koupili dvě kladívečka. Aby se chlapci cvičili ve zručnosti a v polytechničnosti. A skutečně, byli to velmi šikovní a zejména pracovití hoši. Ťukali a ťukali, začli od střechy, a když roztukali střechu, tak se dali do stěn a do podlaží ve čtvrtém patře, pak ve třetím, potom v druhém, v prvním, v přízemí a nakonec roztukali i základy. Byli to vskutku důkladní hoši. Ťukali a ťukali... A milí! Jenom se k nim nikdo nesměl přiblížit. Protože jak byli v tom svém ťukání, tak rozťukali šmahem všecko.
Nevím, co s nimi teď je, odstěhovali se někam do města s těmi svými kladívečky, když už u nás nebylo do čeho ťuknout. Ale já myslím, že takoví poctiví a pracovití hoši se v životě neztratí. A proč ne?

(Podaný řekne)
A proč ne?

(Vyskočil řekne)
A proč ne?

(Bošek řekne)
A proč ne?

(Vyskočil řekne)
A potom se ujme mluvení pan Betas. O čem mluví pan Betas? No přece o tom, o čem mluví vždycky pan Betas. A o čem mluví vždycky pan Betas? Prosím vás, kdo by ho poslouchal, když o tom mluví vždycky. A zatímco mluví pan Betas, ostatní přítomní kradí a tajmo vytahují zásoby, jídélko, které si byli přinesli, tak aby druzí neviděli, protože co se doma uvaří, to se doma sní, a pan Gama vytáhne z kapsy poslední sardinečku, a potom stříbrnou ještě vytře z kapsy olejíček. Když se natolik posilní, vzchopí se a začne mluvení chotě Gamy.

MLUVENÍ CHOTĚ GAMY

(Bošek vstane a jde na vyvýšené místo. Světla opět na minimum, plné světlo na Boška, který čte)

Z MÉHO DENÍČKU

Tobě, můj deníčku, jsem se svěřoval. Jen tobě. Pro jistotu. Jsem člověk, který když nemá partituru pod sedlem, tak neujede ani míli. Tobě svěřuji své myšlenky a za odměnu si z tebe beru poučení. Poučení ze svých myšlenek. Vím, že nejsem jediný. Bez partitury pod sedlem nejsem člověkem. Bez písničky v srdéčku takřka nežiji.

Ale dost vyznání. A už zaznívá první strunka zkřehlou dětskou ručkou rozkmitaná. Vrabci cvrlikají na střeše školy krák krák. Děti, nevěřící na čápa, ale vránu nevylučující, tedy děti ne ještě stoprocentní, vyběhly ze školy jako jindy. A stará lípa na školním dvoře, dosud Chody neporažená, stojí mlčky, nese na sobě oprýskanou tabulku — Nemyté ruce, více emocí . . . a tiše naslouchá. A dětské hlásky, švitorky malé, notují, protože musí:

Až já budu velká
budu učitelka
Školník mi dá kalamář
budu říkat slabikář

Abeceda
velká věda
kdo neumí číst
ať jde s kočkou příst

S kočkou příst. Jaká láska ke zvířatům a učitelům. A to zpívají drobečkové a berušky denně, pokud je za to ze školy někdo nevyloučí. Písnička ozvučí srdce dítěte a vžene slzu dospělému. Co jsem se nad tím naplakal. A člověk dospívá — dospívá, a zpívat nepřestává. Přicházejí písničky, jejichž autorem je cit. Bojím se, milé písničky, vyjmout vás ze svého deníčku a předhodit vás k poslechu drsnému oku rabijáka. Byly jste naší školou. Život šel podle vás a vy podle života. Škoda, že jste se nikdy nepotkaly. Partituru pod sedlo, garmošku pěkně rozvinout a myšlenky jako když se sypou.

Nás dnes táhnou více školy
nežli hospoda a chrám
Vědění je jasné světlo
nevzdělanost to jest tma

Moje drahá kamarádko
nastalo nám loučení
S milým budu navštěvovat
politické školení

Chodím do rudého koutku
věru s chutí radostí
četbou knih a časopisů
zvyšuji své znalosti

Plnou pravdu dívky mají
chlapci se jim nelíbí
když se schůzím vyhýbají
nebo mlčí jak ryby

Do hájíčka z večera
nezvu svého Mišku
Jak mám volnou chviličku
otevírám knížku

Co dřív v pohádkách jen bylo
to je dneska skutečnost
Pět let v kolchoze již žiji
a mám všeho dost a dost

Vydal Orbis 1951

Není třeba vysvětlení. Pod písničku jsem si namaloval tak nějak kytičku a tak nějak traktor. Cítím, že je to tak nějak trefné. Obraťme zažloutlé stránky dál. Partituru pěkně pod sedlo.

Méně potu na cvičišti, více zpěvu na bojišti, vykřikl svobodník Huml a upadl. Ech, vojáci pochodují a písnička veselá do kroku zní:

Že my jsme ta armáda lidová
armáda Jana Žižky z Trocnova
ve jménu Jana Husi
dělové vrhnem kusy
na nepřítele na nepřítele

Ve jménu Jana Žižky
Češi jsou lišky lišky
v útoku na nepřítele

I tady na vojně nás písnička naučila tak nějak myslet. Ale boj je boj. Neboj sa! Partituru pěkně pod sedlo a hajdy domů ke kamarátům. Mamička košulienku pere. Soudruzi! Kdybychom neměli Vsacan, museli bychom si ho vytvořit. To řekl primáš Vsacanu, soudruh inženýr Hugo Feureisel. A tam od toho potůčku čirého se nese:

Javůrku zelený
javůrku zelený
zelený javůrku
zelený javůrku
moje potěšení

Druhá sloka:

Javůrku zelený,
javůrku zelený,
zelený javůrku
zelený javůrku
moje potěšení

Rozuzlení a pointa: Javůrku zelený,
javůrku zelený,
ale hned — moje potěšení

A z lesa sem větérek donese povel: Fujaru skryj! A ty posmutníš a stárneš. Partituru hodíš pod sedlo jen tak ledabyle a z dálky se ti donese:

Tak už to někdy bývá
že člověk to co zpívá
že člověk to co zpívá
sentimentálně zní

Proč kdejaký necita
nám jako slabost vyčítá
že strůna v srdci ukrytá
sentimentálně zní

Ano. To jsou mé hříchy, deníčku. A přesto žiji.

(Bošek dočte a jde si sednout na své místo ke stolu. Když dosedne, řekne)

Chceš píseň severu znát? Chceš se mnou tiše naslouchat, jak ten bílý losos táhne tou ... peřejí?

(Suchařipa řekne)

Přátelé, zatímco jsem mluvil, mi někdo z přítomných ukradl z kapsy náprsní tašku s celou gáží a se všemi doklady. Prosím vás snažně, ihned mi ji vraťte. Jinak jsem nucen oznámit to na policii.

(Vyskočil řekne)

To řekne pan Betas, ale nikdo se nemá k tomu, aby mu vrátil jeho náprsní tašku, to víte, každý máme něco, no hleďme, kdo by se toho nadál, musíme být připraveni na všechno, a ... nechce snad někdo kafíčko? Mohl vzniknout konflikt a rozvinout se drama, ale mluví paní Gamová, paní Gamová, paní Gamová, paní Gamová, paní Gamová, paní Gamová, pan Alfar, paní Gamová, paní Gamová, paní Gamová, pan Gama, paní Gamová, paní Gamová, pan Deltan, paní Gamová, paní Gamová, paní Gamová, pan Etáž, paní Gamová, až zničehož nic načne pan Deltan z nového soudku.

MLUVENÍ PANA DELTANA

(Suchařípa řekne)

Už to mám! Já jsem měl také jednou narozeniny. To mi mohlo být tak osm a půl roku, když jsem je měl. Víte...

(Trio improvizuje od Rhapsody in Blue přes foxtrotové a twistové taneční písničky, hrané v polkovém rytmu, až se octne Na perském trhu, čímž náhle skončí, a Suchařípa pokračuje)

...já myslím, že každé dítě by mělo mít alespoň jednou v životě narozeniny. Nejlépe tak po šestém roce. Mně tenkrát k mým narozeninám věnoval strýc... teď jsem zapomněl, jak se jmenoval, ale snad to byl Oldřich. Já jsem měl jen jednoho strýce. Zkrátka a dobře, strýc mi tenkrát k narozeninám věnoval koně. No, strýc byl z venkova... a kůň se jmenoval Řehoř. Řehoř, jako řehtající oř. Tak se jmenoval po tom strýci-dárci.

A tak jsme hned milého oře Řehoře postavili doprostřed jídelny, a otec že to na tom koni musí zkusit první. A taky ano. Když nás otec všechny přepral, i toho strýce-dárce, který byl unavený po cestě, přirozeně, hop! narozeniny nenarozeniny, a už byl otec v sedle. A jak se tak houpal ze všech sil, přeletěl přes toho koně — a hlavou rovnou do příborníku, a tím pádem ten kus nábytku dočista rozhasil. Toho využil strýc-dárce, zmocnil se koně, a přeletěl hlavou do dveří, ty dveře vyrazil i s futrem a kusem zdi. Zbytek zdi dobourala matka, takže já už jsem se houpal vlastně v ložnici, a hlavičkou akorát do těch vysokých kachlových kamen. Pak otec odrovnal šatník, strýc-dárce zeď do kuchyně, matka kredenc, já druhá kamna, otec prádelník, strýc-dárce zeď do koupelny. A tak dále, a tak dále. Až najednou, zničehož nic, otce rozbolela hlava. A prohlásil, že ten kůň musí z bytu, poněvadž by poškrábal parkety, a vůbec, že ho ruší v práci a že já z toho koně ještě nemůžu mít ten rozum. No samozřejmě — strýc-dárce se urazil, řekl, že to je velmi krásný kůň a že chyba bude zřejmě někde docela jinde. Totiž v tom, že ten kůň má dole to houpadlo. Otec uznal, že se unáhlil, a prohlásil, že proti houpacímu koni bez houpadla samozřejmě nikdy nic neměl a že to houpadlo tedy odstraníme. A přinesl pilu, sekeru, nebozez a kus provazu.

Jenomže ten oř Řehoř, jak jen se na něj sáhlo, hned se rozhoupal, a otec se ranil pilou. Strýc se řal sekerou a matka se málem uškrtila tím provazem. Já, když jsem viděl ten veliký nebozez, který zbyl na mne, a toho oře Řehoře, jak se tak s pilou na krku houpe uprostřed té katastrofy, vzal jsem nohy na ramena.

Když potom propustili rodiče a strýce-dárce z nemocnice, odstěhovali jsme se ke strýci-dárci do Bábušic. Od těch dob jsem narozeniny neměl. Ale nelitovali jsme toho. Venkovský vzduch je jednou venkovský vzduch a venkovská strava je jednou venkovská strava, to je jednou k nezaplacení. Takže když potom strýc-dárce jednou zanedlouho zesnul na otravu metylalkoholem, neboť měl velikou zahradu, prodali jsme dědictví, cementárnu, a odstěhovali jsme se do města, kde jsme koupili veliký činžovní dům. Víte, co vám budu vykládat, město je přece jen město, to se nedá nic dělat. Já vím, ono na druhé straně — ty lesy a louky a kopce venkova, tomu se nic nevyrovná. Ovšem ony ty Bábušice byly v rovině a bez lesů a s tou cementárnou, takže já věřím, že se to jednou časem vyrovná. (Suchařípa se odmlčí a pokračuje) **Já jsem byl tenkrát kluk, já jsem z toho neměl ten rozum jako rodiče a strýc-dárce. Ale dnes už vím, že každý má mít svého koníčka a každý má být jednou v sedle — a hlavou zeď neprobouráš. Ne.**

Jo, mládí, nerozumné mládí! Kdo by si byl pomyslel tenkrát, před dvaceti lety, když mi bylo těch osm a půl, že mi dneska bude málem pětatřicet...

Pražákův snímek z miniaturní šatny Reduty před vystoupením

(Vyskočil řekne)

Pan Deltan se ponoří do vzpomínek, až stoupají bubliny dojetí nad hladinu. A potom mluví paní Gamová, paní Gamová, paní Gamová, paní Gamová, pan Alfar, paní Gamová, paní Gamová, paní Gamová, pan Gama, paní Gamová, paní Gamová, paní Gamová, paní Gamová, paní Gamová, paní Gamová, pan Betas, paní Gamová, paní Gamová, až zničehož nic řekne pan Etáž: Defraudace. Jako odžení. Načež se rozmůže normální třináctiminutová pauza.

Přestávka

(Vyskočil klepne prstem o hranu stolu)

(Prachařová řekne)
A co vy, pane Betasi, nedáte si kafíčko?

(Podaný řekne)
Díky, milostivá, nedám si kafíčko.

(Prachařová řekne)
A co vy, pane Betasi, nedáte si kafíčko?

(Bošek řekne)
Díky, milostivá, nedám si kafíčko.

(Prachařová řekne)
A co vy, pane Betasi, nedáte si kafíčko?

(Podaný řekne)
Díky, milostivá, nedám si kafíčko.

(Prachařová řekne)
A co vy, pane Deltane, nedáte si kafíčko?

(Bošek řekne)
Díky, milostivá, nedám si kafíčko.

(Prachařová řekne)
A co vy, pane Voreine, nedáte si kafíčko?

(Podaný řekne)
Díky, milostivá, nedám si kafíčko.

(Prachařová řekne)
A co ty, Otíku, nedáš si kafíčko?

(Trio zahraje v ostrém rytmu improvizaci na operetní melodii; pak Suchařípa řekne)

Děkuji milostivé paní, že mi připomněla, co jsem vlastně chtěl říct. Co mi už řadu let leží na srdci. Tak tuhle — předevčírem se to stalo. Jdu s Arnoštem Omeklem přes most a foukal velice silný vítr. Ale opravdu silný vítr. Až jsme se zalykali. A já povídám Arnoštovi: Arnošte, ten vítr nám vezme klobouk a sfoukne ho do řeky. — To je nesmysl — povídá Arnošt — ten vítr nám klobouk sfouknout nemůže. — A já myslím, že může — povídám Arnoštovi. A to už jsme došli doprostřed toho mostu, a tam mi vítr sfoukl klobouk a shodil ho do řeky. Vidíš, Arnošte — povídám Arnoštovi — došlo na má slova. Vítr mi vzal klobouk a sfoukl ho do řeky. — To je zvláštní — povídá Arnošt — mně ne. — A já se vám na Arnošta podívám, takhle zblízka se na něho podívám, a skutečně, překvapením docela vykřiknu. Arnošt měl takhle, až na uši, naraženou rádiovku. To se stalo předevčírem. Mně to bylo hned divné. A dneska ráno mi Arnošt telefonuje, že ztratil rukavice. To mi telefonuje dneska ráno, a od té doby jsem oka nezamhouřil.

(Vyskočil řekne)
No, no, no — řekne pan Vorein — mně by se nic pochybného státi nemohlo. A proč by se mi nic pochybného státi nemohlo — protože jsem vždycky dbal jedině o to, abych se nedopustil chyb a omylů a abych si uchoval svoji neposkvrněnost. A žádné chyby, žádné chyby, žádné, ani nejmenší chyby jsem se také nikdy nedopustil. A proč jsem se nedopustil žádné chyby, žádné chyby, žádné ani nejmenší chyby? Protože jsem se nikdy neprojevoval dříve, dokud mi nebylo dáno z hůry, neboť ten, kdo se projevuje dříve, než je mu dáno z hůry, nutně pochybí a omýlí se a je pro vyšššší život ztracený.

(Vyskočil během řeči jde a sedá si na vyvýšené místo. Světlo jen na Vyskočila)

(Suchařípa řekne)
Pan Vorein se odmlčí.

(Prachařová řekne)
Promiňte mi, že vám skáči do řeči, ale povídalo se tuhle u holiče, že prý jako na dítě má velký vliv ta výchova v raném dětství. A že prý jako není dobré, když se do dítěte moc mlátí, nebo když se nechává moc dlouho v noci na dešti. Mohou prý v něm vzniknout všelijaké ty komplexy. I ten oidiopovský. Anebo může být zaražené z psychických důvodů. A tak já vlastně nevím, co je na tom pravdy.

(Suchařípa řekne)
Pan Vorein se ještě jednou odmlčí.

MLUVENÍ PANA VOREINA

(Vyskočil řekne)

No, nechci mluvit o sobě, ale já jsem měl náležitě přiměřené dětství. Záhy jsem ztratil své drahé rodiče. Mí drazí rodiče byli totiž tak nenápadní a tak vůči mně nezaujatí, že jsem je záhy přestal rozlišovat od jiných jim podobných nerodičů, a tak jsem je

ztratil. Díky tomu se mi dostalo od mých drahých rodičů náležitě přiměřené výchovy, žel, nevím, jestli ti, kdo mě tak náležitě přiměřeně vychovávali, jako mí drazí rodiče, byli neustále jedni a titíž mí drazí rodiče, stejně jako nevím, jestli ten, koho tak náležitě přiměřeně vychovávali jako mne, jsem byl neustále já. Ale krev se nezapře. A mléko také ne. A což teprv škola! Ach ano, škola, škola, škola... Škola mi byla velkou školou. Neboť tam jsem se soustavně projevoval, tam mně bylo soustavně dáváno shůry. Na všechno byly předem dány otázky, a na tyto předem dané otázky byly předem dané odpovědi, které byly náležitě procvičeny a promrskány, takže v čas klasifikace na předem danou správnou otázku jsem dal předem danou správnou odpověď a nikdy jsem nechybil. A také jsem nikdy nechyběl. Jednou, tuším v sextě, jsem měl být operován na zánět slepého střeva, ale já jsem tak dlouho škemral a žebronil, až mě operovali při vyučování v hodině biologie, a tak jsem zároveň posloužil jako názorná pomůcka. A Hatas, hehe hehe hehe hehe, a Hatas tenkrát ze mne dostal nedostatečnou. Nevěděl, kde mám ledvinu. Hatasi, Hatasi... a já jsem byl nejsnaživějším žákem celé školy, ba celého okršku škol, a také jsem za svou snaživost dostal nejednu mimořádnou odměnu, mimo jiné dva pochromované padostroje, anebo velkou svatební fotografii, na které jsem vyfotografovaný s panem ředitelem před rozvitou větou holou. A na závěr mé této... docházky jsem dostal v pleksiglásu zabudovaný pozlacený kotoul nazad, který zhotovili v mimoškolní činnosti páni učitelé. Škola, škola, škola, ta byla a je a ještě zůstane pro mne modelem pro celý život. Proto, když jsem dokončil povinnou školní docházku, abych se nedopouštěl chyb a omylů, jsem pro jistotu nedělal nic. Aby mi nebylo špatně rozuměno. Dělat nic bez řádného pracovního poměru by bylo velkou chybou. Proto jsem přijal, proto jsem přijal takové korektní místo, místo korektora v tiskárně, takže jsem mohl vyznačovat a oznamovat chyby druhých, aniž bych musel sám jakkoli... no, bylo to přiměřené místo, takže jsem si zakrátko mohl pořídit náležitě přiměřený byteček a věnovat se poezii. Ach ano, poezie, poezie. Ta vzpomínka. Zdalipak si vzpomenu...

Na Miláno, a na tebe, Maria,
vzpomínku mám, Madonna mia,
tobě nevadilo, že neznám italiáno,
moje vzpomínko milá...
(Nemůže si vzpomenout. Opakuje)
Tobě nevadilo, že neznám italiáno,
moje vzpomínko milá...
(Rozjíždí se znova)
Moje milá vzpomínko, vzpomínko milá,
tobě nevadilo, že neznám italiáno,
moje vzpomínko milá...
(Nemůže si stále vzpomenout. Rychle rytmicky opakuje)
Na Miláno, a na tebe, Maria,
vzpomínku mám, Madonna mia,
Madonna mia, mám vzpomínku na tebe,
tobě co? Nevadilo, že neznám...
Že neznám co? Že neznám... že neznám... co neznám...
na tebetáno, moje vzpomínko milá... moje... vzpomínko...
(Skanduje)
Na Miláno, a na tebe, Maria,
vzpomínku mám, Madonna mia,
tobě neto, že neznám to...
moje vzpomínko milá... na to... že to...
vzpomínko... tady todlecto... italiáno...
moje vzpomínko...
moje vzpomínko...
tobě nevadilo, že neznám italiáno...
Na Miláno, a na tebe, Maria,
vzpomínku mám, Madonna mia,

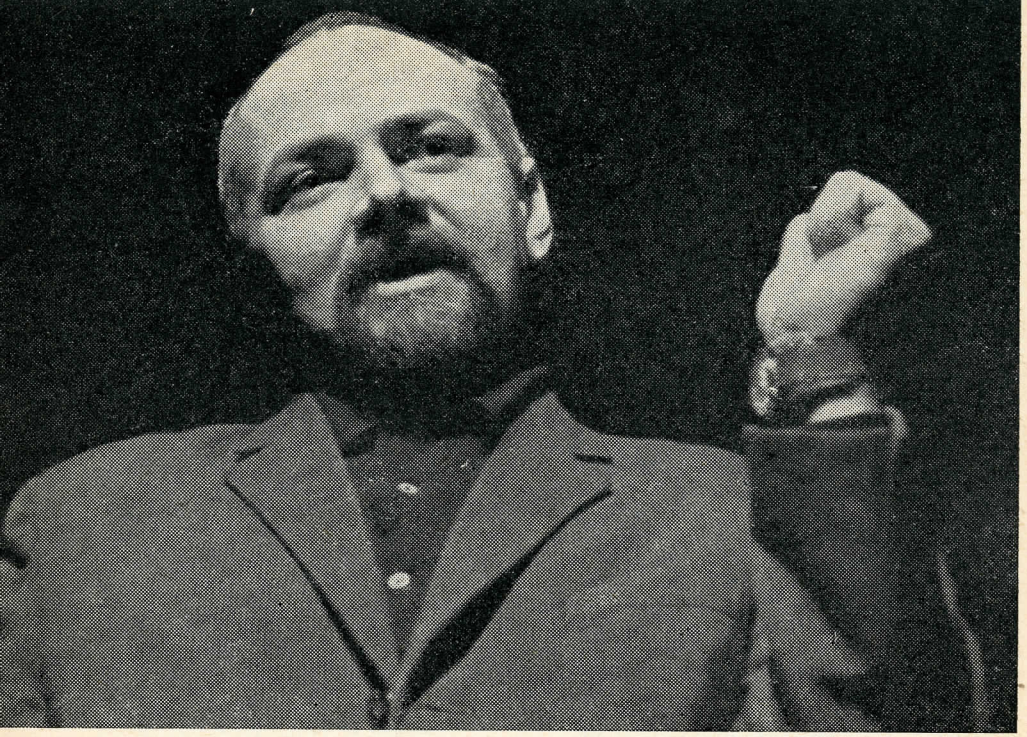

Ivan Vyskočil vypráví příběh pana Voreina. Foto Sochůrek

tobě nevadilovadilo?
Tobě nevadilo, že neznám italiáno,
moje vzpomínko milá . . .
Na Miláno, a na tebe, Maria,
vzpomínku mám . . .
(Vzpomíná a opakuje dál, ale text není možno reprodukovat, protože reakce diváků jej zcela překrývají. Konečně si vítězně vzpomene)
Na Miláno!
(Prachařová řekne)
Poézije, Miláne, slyšíš? Poézije . . .
(Vyskočil pokračuje)
Ano, ano, poezie, poezie, jak je to poetické, jak je to bezpečné a jak na to ohromně letí služky a absolventky dvouleté obchodní školy s právem veřejnosti, já jsem si tehdy mohl dovolit i jednou za čas zajet do vzdálenějšího okolí a náležitě se citově vyžít.
Přitom všechno bylo pouhé provizórium, protože já celý ten čas jsem šlechtil a pěstil svoji neposkvrněnost, a doufal jsem, že mně hodnému opět bude dáno shůry.
A taky jo. Já jsem se dočkal.
Jednoho dne jsem uslyšel hlas, který pravil: Jakube Voreine! —
Tu jsem! zvolal jsem a poněkud jsem poklesl v kolenou.
A hlas pravil: Jakube Voreine, shledalo se, že ses nikdy nedopouštěl chyb a omylů, tak jako mnozí jiní, a proto se v tobě nalezlo zalíbení, a to pod číslem jednacím 846 V lomeno dvěma.

Ó díky, zvolal jsem.
A hlas pokračoval: U příležitosti nalezení v tobě zalíbení pod číslem jednacím 846 V lomeno dvěma se rozhodlo, že od nynějška se máš projevovati a se máš snažiti.
A já, uslyšev tato slova, propukl jsem v pláč veliký a nářek veliký a bědování nesmírné a bědoval jsem: Ó běda, běda mně hodnému, neboť kterak se mám snažiti a se projevovati, a nedopustiti se přitom chyb a omylů, ó běda, běda mně, hodnému!
A hlas pravil: Neběduj a neřvi tady jako stará běhna, neboť když se někde rozhodlo, že se máš projevovati, jistě se ti k tomu také dají pokyny, podle kterých se budeš snažiti a se projevovati, aby ses nedopouštěl chyb a omylů, a tyto pokyny se ti dají telefonicky, neboť co jiného nás spojuje, ne-li telefon.
Ó, ó, díky. A jakéže číslo mám volati?
A hlas pravil: Žádné číslo nebudeš volati, aniž si jaké číslo k volání budeš mysliti, nýbrž budeš volán. A jest jen na tobě, Jakube Voreine, abys těchto pokynů slyšel a jich následoval.
A tehdy jsem zvolal: Ó díky, díky, pane!
A tehdy se hlas odmlčel a vytřel si zlaté brejličky a pravil: Neříkej mi pane, neboť nejsem pán, jsem toliko zaměstnanec, neboť u nás jsou všichni toliko zaměstnanci různých délek a hloubek, mezi jiným též doručovatelé, což jsem já. A my pak nejnižší zaměstnanci jsme zaměstnanci jen díky tomu, že oni nejvyšší nás jako nejnižší zaměstnávají, oni pak nejvyšší zaměstnanci jsou zaměstnanci jen díky tomu, že my nejnižší je jako nejvyšší zaměstnáváme.
Tehdy se hlas odmlčel a já se odvážil a položil otázku: Ano, ano, kdo však u vás rozhoduje, kdo odpovídá a jaké jest jeho jméno?
Tehdy hlas pravil: Toť věru podnětná otázka. U nás rozhoduje a jeho jméno jest SE. U nás se rozhoduje, u nás se dává, u nás se bere, u nás se nalézá, u nás se ztrácí, ono SE jest to, co jest, na všech ostatních nezávislé, ono nás všechny chrání chyb a omylů, neboť SE nemůže chybovati, aniž se SE může mýliti, ono jest i tím hlasem, jenž praví: Pojďte blíže! Na všech ostatních nezávislé, i na sobě samém ne-

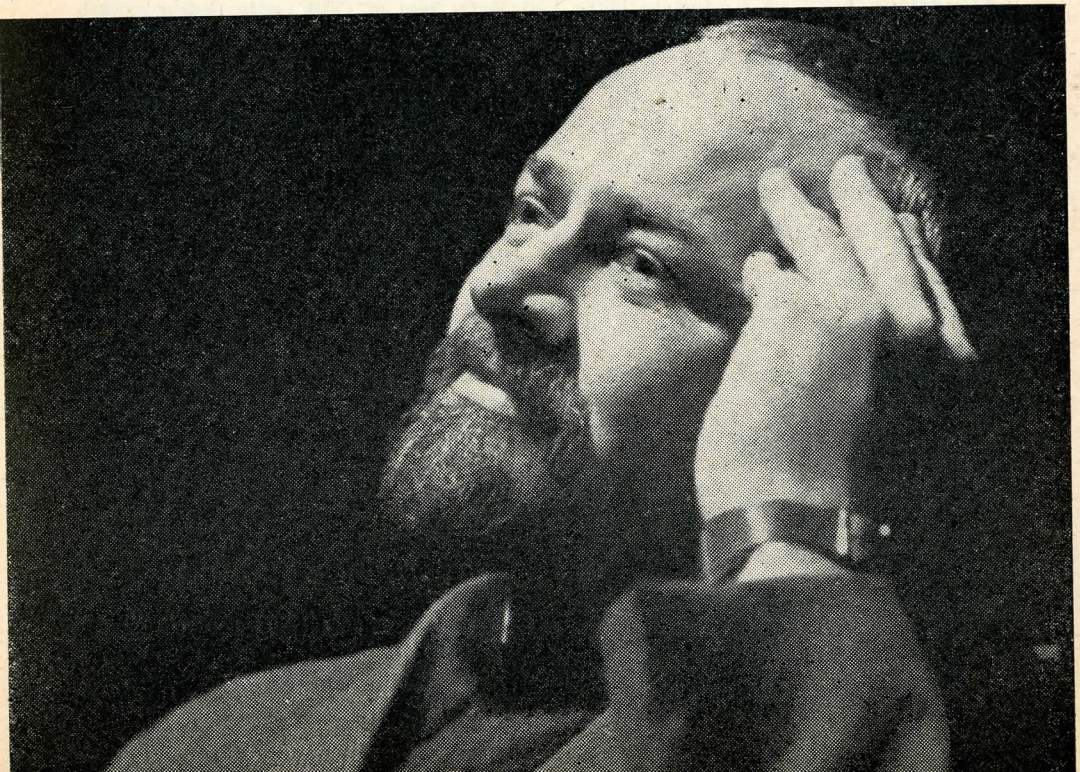

závislé, což nám všem, těm nejvyšším pak zejména leč, dává pravdivosti a důležitosti, a tak...

(V tomto místě reakce diváků nedovoluje zapsat text přesně)

Rozumíš tomu, Jakube Voreine? —

Ano, pravil jsem, nerozumím.

A tehdy hlas pravil: Tak je to správné. Nuže snaž se a čiň se, Jakube Voreine, neboť jednou možná i ty... a tehdy hlas zanikl v mumlání bouřném a mě pojala bázeň veliká, ale i radost veliká, a já padnuv hlavou na dlaždice, plazil jsem se po dláždění, až jsem ucítil dech, vonný mentolem, a uslyšel jsem tato slova: Tak už mi tady, pane, netajtrlíkujte a vstaňte, páč mám ještě před sebou fůru lítáního, a podepište mi to tady do toho chlívka, ale čitelně, aby mě starej zase nezprcal jako minule...

A já jsem vstal, i učinil jsem, jak byl pravil hlas, podepsal jsem se čitelně do onoho chlívka, a tehdy hlas odešel, podoben pošťákovi, a zanechal mně rekomando, ve kterém jsem byl úúřadem důůtklivě vyzýván, abych se dostavil s dítětem k registraci jeho budoucnosti.

Jsa bezdětkem, půjčil jsem si čtyřletého fakana od domovnice, a s tímto fakanem jsem se v úředně určeném čase dostavil k registraci fakanovy budoucnosti. Fakan byl změřen a zvážen, načež přečetl A C O I, a bylo zaregistrováno, že fakan po vychození školy vyučí se dřevomodelářem a bude pracovati devět let v oboru, načež vychodí čtyřletou průmyslovou školu za šest let a ve volném čase bude hrát na zobcovou flétnu v amatérském souboru.

Když jsem byl vracel fakana domovnici, sdělila mi tato, že s fakanem již u registrace byla, ale s ní že byl fakan její zaregistrován jako právník s pětiměsíčním technickým kursem ředitele hospodářských strojů.

A já, uslyšev tato slova, věděl jsem, že vše je dobré, je to dobré, je to dobré, je to dobré, a nade mnou se rozklenula duha veliká, i šel jsem domů a uslyšel jsem vzkazy, které mi pravily, neboť telefon drnčel, já bral telefon a tyto vzkazy jsem slyšel, a tyto vzkazy pravily: Kouření krátí dech i věk! — Ovoce zdroj vitamínů! — Po použití klozetu a před jídlem si myjeme ruce mýdlem! — Chceš být mrzákem? Házej kamením! — A podobné, jdoucí až k samému jádru bytí. A já jsem se řídil podle těchto vzkazů a záhy jsem se stal vrchním korektorem. Leč nestojte!

Onoho dne telefon zvonil neustále, já bral sluchátko a slyšel jsem, že k mému telefonu jsou žádáni inženýr Imre Hoppelsatz, paní Kisbaumová, pan Éblhaubn, pan Jénr, Fébr, Merc, Apríl, Októbr, Novembr, Novembrová, Decembr, Decembrata, tito všichni byli voláni k mému telefonu, do mého bytu k mému telefonu, tito všichni byli voláni, jenom já ne, a já bral telefon a říkal jsem: To je omyl, to je omyl, ó, to je omyl, jako by všechny omyly, kterých jsem se v životě já, hodný, nedopustil, se spikly proti mně, hodnému, až v pátek (zarazí se a říká) ... pondělí, středa, úterý, únor, čtvrtek, červen, pátek... duben, pondělí, úterý, prosinec, středa, čtvrtek, pondělí, únor, úterý, středa, do si la sol, do si la sol, fa mi re do, do si la sol... až v pátek, až v onen pátek, neboť ten měsíc byly všechny pátky za středy z minulého roku, až v onen pátek zvonil telefon, a já slyšel: Dejte mi inženýra Imre Hoppelsatze!

Zde není inženýra Imre Hoppelsatze, pravil jsem.

A hlas v telefonu řekl: Je, dejte mi ho, dejte mi ho, čeká na mě!

Já, poslušen rozkazu jako vždy, vydal jsem se na pouť po vlastním bytě a volal jsem: Pan inžinýr Imre Hoppelsatz k telefonu! Pan inžinýr Imre Hoppelsatz k telefonu! Pan inžinýr Imre Hoppelsatz k telefonu, k telefónu, (přechází ve zpěv) pan inžinýr Imre Hoppelsatz k telefónu, k telefónu, k telefónu, k telefónu, pan inžinýr...

A tak jsem došel do kuchyně, a protože jsem dostal chuť na chléb s máslem, a protože po použití klozetu a před jídlem si myjeme ruce mýdlem, zašel jsem do koupelny, abych si umyl ruce mýdlem, a tam on seděl ve vaně a myl si záda.

Promiňte, pravil jsem, promiňte, já jsem tak zmagořený z těch omylů, teď zrovna volali pana inžinýra Imre Hoppelsatze, promiňte, promiňte...

A ten v té vaně řekl: To není omyl, já jsem inžinýr Imre Hoppelsatz. I vyskočil z mé vany, vycákl vodu, skočil do mých trepek, vzal si můj koupací plášť a pospíchal k tomu telefonu do mého pokoje.

Umáčel mi podlahu, já jsem utřel tu podlahu vyždímaným hadrem, ještě jsem vyždí-

mal hadr, vypustil jsem vodu z vany a umyl jsem vanu. Umyl jsem vanu, neboť jsem nechtěl být indiskrétní, abych hned nevlít za ním do toho pokoje, protože on má třeba nějaký soukromý hovor a já abych tam poslouchal, tak jsem umyl tu vanu, vypláchl jsem to všechno, tak jsem tohleto udělal a umyl jsem si ruce mýdlem a vzal jsem si chléb. S máslem jsem si vzal chléb. S máslem. A potom jsem asi tak za čtvrt hodiny zašel do toho pokoje, kde pan inžinýr Imre Hoppelsatz již dotelefonoval, u telefonu stál nějaký blond čtyřicátník, který telefonoval, zatímco pan inžinýr Imre Hoppelsatz se přehraboval v mé skříni, v mých šatech, a ty šatičky padaly z ramínek na zem a já jsem zaslech za tou almarou, že tam někdo šuská, tam se bavili dva a muliskali se, a jeden jiný chodil po mém pokoji, oblečený v mém pyžamu, ale nemohl se dostat do mé postele, protože v mé posteli již leželi pod peřinou dva páni a mezi nimi nějaká dáma, a ta dáma se co chvíli tak divně vysoko hihňala, protože ten pán, co ležel vlevo od ní, jí něco šeptal do ucha, asi nějaké prasečinky, a ten jeden pán, co seděl pod mým stolem, četl knížku z mé knihovny a padaly na něj šroubky od toho pána, který na mém psacím stole rozbíral můj gramofon, a proto tam ten nemohl poslouchat toho pána, který z mého stolu vybíral moji korespondenci a předčítal z ní kousky ostatním pro zasmání, ale nikdo se nesmál, jen ten pán, co ležel pod oknem, ležel a smál se, neboť našel v nočním stolku tu láhev whisky, kterou já jsem dostal ke svému jmenování vrchním korektorem, on ji naráz vypil, a ta láhev a ten květináč, co přitom shodil, se válely po zemi, a tenhleten pán, co ležel pod tím oknem, ten se jen smál a nemohl se ani hnout a díval se na toho pána, který ...

Zůstal jsem stát ve dveřích, zůstal jsem stát a pozdravil jsem. Nahlas jsem pozdravil. Ale nikdo si mě nevšímal.

Telefon zvonil, a jeden po druhém chodil k tomu telefonu a jeden po druhém dostával své vzkazy.

Tehdy jsem stál ve dveřích toho bytu, který byl mým bytem, jako cizí, a tehdy jsem si uvědomil, co byl pravil hlas. „Je jen na tobě, Jakube Voreine, abys svých pokynů slyšel a jich následoval!" Oni všichni následovali svých pokynů sem do tohoto bytu, kterému jsem říkal můj byt. Ale neměl jsem práva na tento byt, neboť mé pokyny nechodily do tohoto bytu, tehdy jsem věděl, že jsem v tomto bytě cizincem, a chodil jsem od jednoho k druhému, chodil jsem od jednoho k druhému a třásl jsem jimi a klekal jsem před nimi a prosil jsem je, aby mně řekli, kam že chodí mé pokyny, kam já jsem byl svými pokyny dislokován, ale oni si mě nevšímali, i plivali na mě i kopali do mě a mazali mně po ksichtejčku formelu a byli na mě neuvěřitelně zlí, až ten opilý pan Kisbaum pod oknem mi řekl, že mé pokyny chodí Na Citerku 16. Na Citerku 16! A Na Citerce 16, tam byla velikánská vila za tři čtvrtě miliónu, vila pana vrchního ředitele Tramlera ...

(Hudba improvizuje melodii Já mám ráda políra v harmonii chorálu; Vyskočil pokračuje)

Pan vrchní ředitel Tramler mi přišel otevřít, a já jsem řekl panu vrchnímu řediteli Tramlerovi všechno, co jsem chtěl, a pan vrchní ředitel Tramler mi řekl: Milý pane Voreine! Kdyby tedy záleželo jen na mně, milý pane Voreine, jakože nezáleží, já bych vás jistě milerád pustil do své vily, ke svému telefonu a k vašim pokynům. Milý pane Voreine, ale ono jenom na mně nezáleží. Kdyby záleželo, tak do své vily k svému telefonu, k vašim pokynům vás samozřejmě pustím, ale nezáleží jenom na mně, milý pane Voreine, protože já mám ještě dceru Lýdii, dosud svobodnou, neprovdanou, a, milý pane Voreine, vy jste přece jenom muž, a kdybych já vás, přece jenom muže, pustil do své vily, k svému telefonu, k vašim pokynům, znamená to zároveň, že já vás pouštím do své vily, k svému telefonu, ke své dceři Lýdii, dosud neprovdané, a moje dcera Lýdie tím pádem přijde do lidských řečí, nebo do jiného stavu, a, milý pane Voreine, moje dcera Lýdie, dosud neprovdaná, svobodná, se tím pádem neprovdá, to znamená, milý pane Voreine, že dokud moje dcera Lýdie, dosud neprovdaná, bude dosud neprovdaná, nebo dokud vy budete přece jenom muž, milý pane Voreine, do té chvíle nemáte přístupu do mé vily, k mému telefonu, k mé dceři Lýdii a ke svým pokynům.

Potom zavolal svou dceru Lýdii, dosud neprovdanou, a já, když jsem spatřil jeho dceru Lýdii, dosud neprovdanou, ustoupil jsem o krok a pochopil jsem, že doufat v její sňatek by bylo nesmyslné.

Celý týden jsem se snažil dostat se do té vily v různých přestrojeních — byl jsem přestrojen za kominíčka — ale pokaždé jsem byl odhalen a zahnán kamením a jinými předměty, a šestý den se objevila na zahradě té vily, za tím vysokým mřížovím, velká, krásná, statná doga, která hrozitánsky vrčela a cenila chrup. Ó ta měla chrup, ta doga, který na mě cenila, a já jsem pochopil, že dostat se té doze do jejího chrupu, zůstala by ze mne jen hlavička a galoše. A hrozně jsem se bál. Já jsem se hrozně bál, já jsem chodil kolem té vily, a ona na tu mříž vždycky skočila, a já jsem se lekl a utíkal až na druhý konec toho chodníku,
já jsem se strašně bál, a házel jsem tam kamínečky. Ta doga, ta byla báječná. Ta byla hrozná.
Leč osmý den se mně málem podařilo proklouznout do vily pana vrchního ředitele Tramlera zadním vchodem, neboť jsem si poezií naklonil služebnou Ketlusovou, která mě vpustila zadním vchodem do té vily.
Já jsem šel opatrně do zadních otevřených dveří té vily, když vtom mě rafli dva, ó dva, o kterých jsem vůbec nevěděl, Ketlusová o nich také vůbec nevěděla, byli to takoví dva, kteří mě rafli pod paží, zatímco třetí z těch dvou špásoval s Ketlusovou na schodišti v otevřených dveřích, a ti dva mě odnášeli zadem zahradou té vily, takhle trošku za roh, tam rostly kordony, kordony s hruškami, a tady zase byly jahody. A angrešt, a rybíz tam byl taky, a azalky.
Ne, azalky ne, azalky neměli, ty jsem dostal k narozeninám.
Jak šli a odnášeli mě kolem té cestičky, tak se vtom najednou otevřelo v prvním patře vily okno, otevřelo se v prvním patře okno, a z toho okna se vyklonil pan vrchní ředitel Tramler — tedy moc se nevyklonil, protože tam byla mříž, ale kdyby se mohl vyklonit, tak by se vyklonil moc. Ale vyklonit se nemohl, protože v tom okně byly mříže. A jak se pan vrchní rada Tramler chtěl vyklonit z toho okna, tak takhle narazil hlavou do těch mříží — bum! — a řekl: Au! a volal na mě dolů. Já nevím, jak mě v té tmě poznal. Nebo že bych ho byl pozdravil? Ale ne, nepozdravil. Volal na mě dolů: „Milý pane Voreine, to je náhodička, že vás vidím — to jsem blázen, jak mě v té tmě mohl vidět? — Nemohl mě vidět! — To je náhodička, že vás vidím, protože zrovna vás volal teďko, tedičko do mé vily, k mému telefonu, váš telefon!“
Vtom ti dva, co mě nesli, mě vzali a šmik! Přehodili mě přes tu vysokou zeď a já

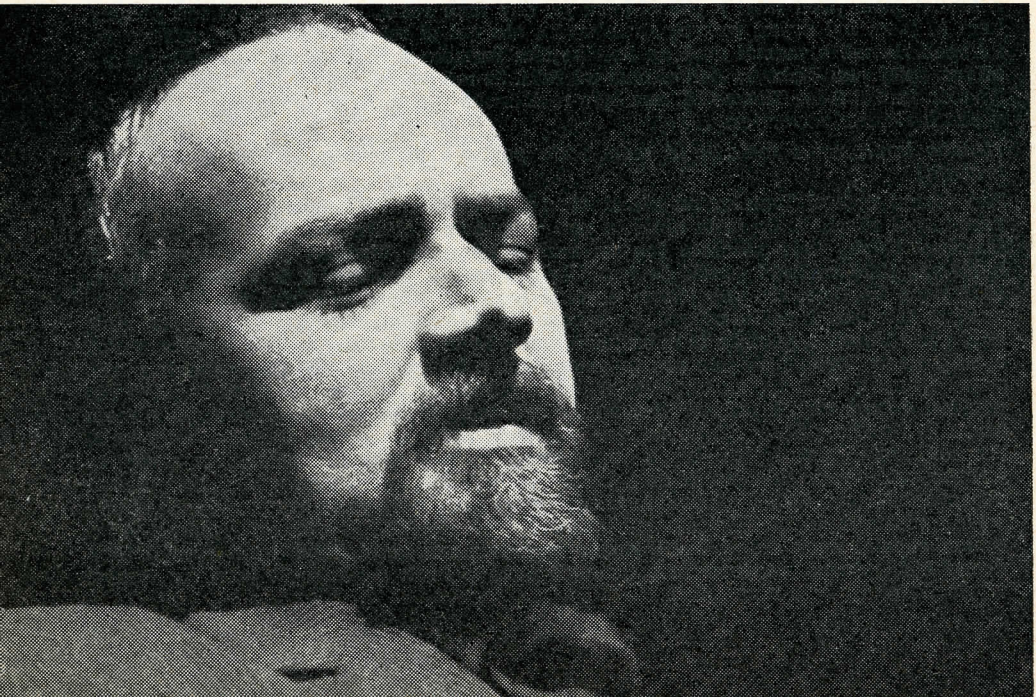

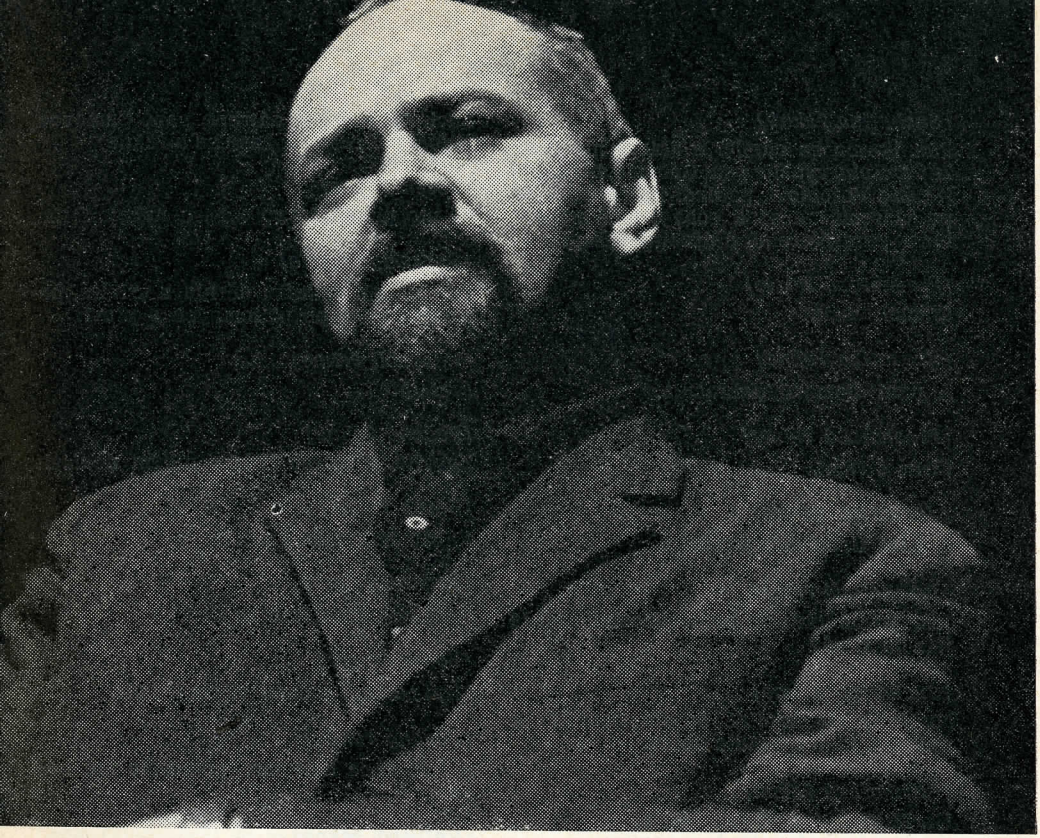

jsem spadl na chodník a tam jsem se koulel v tom prachu. A hodinky a tuhle orientaci a vůbec nic jsem nemohl najít, ani dech jsem nemohl popadnout a druhý den jsem požádal pana vrchního ředitele Tramlera o ruku jeho dcery Lýdie, dosud neprovdané. To je milé!

Abych se nedopustil chyb a omylů, abych si uchoval svoji neposkvrněnost, tak jsem se oženil. Svatba byla za týden. A mé pokyny se zdržely v bytě pana vrchního ředitele Tramlera ještě pět neděl. Potom se přestěhovaly, po těch pěti nedělích, do kanceláře ekonomického náměstka ředitele hlavní nemocnice. Díky své neposkvrněnosti i díky vlivu svého tchána, vrchního ředitele Tramlera, dostal jsem se k hovorům... do kanceláře toho ekonomického náměstka ředitele hlavní nemocnice, a když už jsem byl v kanceláři ekonomického náměstka ředitele hlavní nemocnice, tak jsem se stal ekonomickým náměstkem ředitele hlavní nemocnice. To by nikdo nevěřil, co v takové nemocnici všechno je! Tam nejsou jenom nemocní! Ne! To je zajímavé! Tam v takových docela malých flaštičkách ti věci, ti v ě d c i v těch docela malinkatých flaštičkách pěstujou tyhlety zhoubné bakterie.

Já myslím, že jsem nechybil, když jsem se dal očkovat proti skvrnitému tyfu a dýmějovému moru. Protože když se mé pokyny přestěhovaly do Nylonovy ulice 17, tak jsem se rozloučil se svojí první ženou Lýdií, rozenou Tramlerovou, i s Tramlerem, tchánem svým prvním, s tchyní Tramlerovou, s Ketlusovou i s Potlem, s těmi všemi jsem se rozloučil na Ústředním hřbitově, neboť ti všichni podlehli dýmějovému moru. I doga Asta podlehla dýmějovému moru. (Dojímá se) Chudák Asta! Jaká to byla velká, krásná a živá hlídací pes! Jak aportoval, na slovo poslechl, a ani slovo se jí říkat nemuselo, stačilo dát pokyn! Běž, sedni, lehni, trhej, přines, pac! Tak vydrezurovaného tvora psa potká tvor člověk jen jednou v životě. A ani to ne.

(Suchařípa řekne)

Pan Vorein se odmlčí a skloní hlavu. Je dojat. Toho využije paní Gamová, přistoupí k panu Voreinovi, pohladí ho chlácholivě po vlasech, načež k sobě jemně přivine hlavu pana Voreina a účastně zašeptá:

(Prachařová řekne)

Chudák! Asta!

(Suchařípa řekne)

A paní Gamová pokračuje.

(Prachařová řekne)

Cítím s vámi.

(Suchařípa řekne)

A paní Gamová pokračuje.

(Prachařová řekne)

Jste příliš citlivý, pane Voreine, jakže jste to říkal?

(Suchařípa řekne)

Pootevře rty, zadívá se do neurčita a recituje, jako by cítila splav:

(Prachařová řekne)

Na Miláno, a na tebe, Maria,
vzpomínku mám, Madonna mia ...

(Suchařípa řekne)

Potom pan Gama přistoupí k panu Voreinovi, od kterého odtrhne paní Gamovou, položí mu ruku na rameno a řekne:

(Bošek řekne)

No nic, příteli, hlavu vzhůru, nebo střelím.

(Suchařípa řekne)

Pan Vorein vskutku dá hlavu vzhůru, porozhlédne se po přítomných a praví:

(Vyskočil řekne)

Promiňte ...

(Podaný řekne)

To víte, život se holt s nikým nemazlí.

(Bošek řekne)

Každý holt máme něco.

(Podaný řekne)

Holt kdo šetří, má za dva.

(Bošek řekne)

Musíme tam jednou všichni, holt.

(Podaný řekne)

A kdo chce holt tam, pomozme mu holt kam.

(Volková řekne)

Nechce holt někdo kafíčko?

(Vyskočil pokračuje)

A to holt byl začátek mého vyššího života. Neboť záhy jsem seznal, že už v samotném putování i sledování mých pokynů se tají hlubší smysl. Že jsem tím netoliko znovu zkoušen a cvičen, ale že jsem tím také neustále veden výš, a tak tím, že jsem následoval svých pokynů, dostal jsem se na nejrůznější místa soukromá i veřejná. A teď už tři čtvrtě roku jsem generálním zástupcem generálního ředitele. (Samolibě se odmlčí a skromně pokračuje) **Člověk je smrtelný, bakterie je živá. Ono to vlastně ani nevypadá. Ono je to takové malé s e. S bakterií se nedomluvíš. No co? Alespoň už nechybují, mají to za sebou!**

(Suchařípa řekne)

Pan Vorein se vytrhne ze své poetické nostalgie a řekne se skromnou pýchou:

(Vyskočil pokračuje)

Víte, já jsem vždycky všechno dělal a udělal jedině proto, abych se nedopustil chyb a omylů a abych si uchoval svoji neposkvrněnost. A musím říci, že se mi to vždycky podařilo. Proto můj život plynul klidně, nerušeně, beze všech temnot, zmatků, beze všech těch int ... into ... intele ... zkrátka pochyb. (Mezi tím si Vyskočil opět sedne na své místo ke stolu) **Protože kde není chyb, není ani pochyb. Takže můj život byl vlastně takový docela obyčejný, všední život. A tak nevím, co bych vám tedy o sobě vlastně měl říci. Kromě toho nenávidím, když někdo moc o sobě mluví!**

(Volková řekne)

Výborně, pane Voreine, výborně. Velice dobře vám rozumím, jenom mám takové podezření...

(Suchařípa řekne)

Paní Gamová šibalsky pomrkává po panu Voreinovi, který se na ni stejně nedívá.

(Volková pokračuje)

Jenom mám takové podezření, že jste tu svou krásnou řeč o poéziji a o svatbách říkal jen a jen proto, že víte, jak právě taková já miluji poéziji a svatby. Já bych se vdávala furt. Viď, Bedřichu? Tak na své poslední svatbě jsem měla...

(Suchařípa řekne)

A paní Gamová promluví o šatech, které měla, respektive které by chtěla mít na své poslední svatbě. A nepřestává mluvit.

(Bošek řekne)

Pan Gama se nadechne a řekne: Jaképak svatby a jakápak poezie? Tím jsme přetíženi. Jak já tomu rozuměl, tak pan Vorein tady hovořil jen a jen o telefonu. V tom s ním souhlasím, že telefonní síť je přetížená. Tak onehdy jsem byl se ženou na dovolené v Úbic a celé odpoledne jsem telefonoval do bytu, a v bytě to nikdo nebral. Nebo telefonuji s přítelem Jindřichem. Máš večer čas? — povídá Jindřich. Mám — povídám já. Tak v osm večer v Ambassadoru, povídá Jindřich. My jsme se tam v tom Ambassadoru sešli v osm večer a všechny stolky byly obsazené a my jsme celý večer, a rádi, stáli na klozetu. Z toho vidíte, že telefonní síť je přetížená. Nebo onehdy zase telefonuju s paní Míšou, a...

(Suchařípa řekne)

A pan Gama pokračuje ve vzpomínkách na to, jak, kdy a s kým a o čem a proč telefonoval.

(Podaný řekne)

Byla to opravdu překrásná a zajímavá a citlivá a kytička vzpomínek, kterou nás tady pan Vorein počastoval. Ale já osobně se domnívám, že pro nás je tady teď nejdůležitější ta dáma v té posteli pod tou peřinou, které ten pán říkal t y s p r o s ť á r n i č k y. Víte, pane Voreine, od té chvíle, co jste o těch sprostárničkách hovořil, já nedokážu myslet na nic jiného než na ty sprostárničky. No to je prostě už neuvěřitelné, jaké s p r o s ť á r n i č k y si dovolí říkat pán dámě v posteli. Já sice nejsem žádný anděl, ale já být tou dámou v té posteli, tak toho chlapa na místě žaluju. Tak von jí třeba říkal...

(Suchařípa řekne)

Pan Betas si dá ruku před ústa, nakloní se k panu Etážovi. Cosi mu šeptá. Pan Etáž chtivě naslouchá. Pan Betas dovypráví, pan Etáž se směje.

(Podaný řekne)

Hehe, to byla ale prasečinka, co ?

(Suchařípa řekne)

Pan Etáž řekne uznale:

(Bošek řekne)

Úplná kanálie.

(Podaný řekne)

Víte, mě na tyhlety věci vůbec, ale vůbec neužije, ale co byste říkal třeba tomuhle?

(Suchařípa řekne)

A pan Betas si dá opět ruku před ústa a znovu se nakloní k panu Etážovi, který zase poslouchá, až je přeruší pan Deltan. Jacípak prasečinky, pánové, žádní prasečinky! Přece jste jasně slyšeli, že panu Voreinovi pošla doga! Zvířata, pánové, žádní prasečinky! Zvířata, to je, oč tu běží! Tak třeba já. Já jsem měl pět let čtyři andulky, kvůli kterým jsem byl patnáct let členem předsednictva Spolku pro ochranu exotického ptactva. Pětkrát čtyři je dvacet, krát patnáct, to je, to je tři sta. Tři sta! Umíte si představit, kolik takový spolek spotřebuje zobu? Nebo jak ti ptáčkové takhle mávají křidélky, když zobou zob toho spolku? Anebo jak...

(Trio zahraje pochodový anšlág na buben, ukončený znělkou Rozhlasových novin; Vyskočil řekne)

A pan Deltan škube hlavičkou a mává pažemi, neboť patnáct let je skoro šestnáct let.

(Volková řekne)

Pane Voreine, pane Voreine, prosím vás, řekněte jim sám, že jste vyprávěl o poéziji a o svatbách! Prosím vás, zastaňte se mě!

(Vyskočil řekne)

A pan Vorein řekne: To bude asi nějaký omyl, protože já jsem přece vůbec nemluvil.

(Prachařová řekne)

Tak vidíš, Rudolfe, že jsem měla pravdu. Jak je nám krásně! Ale je to stejně strašná, strašná škoda, že nebudeme od zítřka moct mluvit. No uznejte přece, že je to strašná škoda?

(Suchařípa řekne)

Ale ne, milostivá paní, když budete chtíti, budete moci i zítra mluvit, co chcete a jak chcete. Jenomže zítra tomu vašemu mluvení už nikdo nebude rozumět!

(Prachařová řekne)

Ach, to mi spadl kámen se srdce! Já toho mám totiž tolik na srdci! Takže ono se tou vyhláškou vlastně ani tolik nezmění, ne?

(Suchařípa řekne)

Buďte klidná, milostivá paní, ono se tou vyhláškou nemění vlastně skoro vůbec nic!

(Prachařová řekne)

Skutečně! Ale já jsem chtěla říct, že, že, že... Co jsem to chtěla říct? Já si teď nemůžu vzpomenout. Já jsem chtěla...

(Podaný řekne)

Okamžik, milostivá, nechtěla jste snad náhodou říct, že milujete poezii a svatby?

(Prachařová řekne)

Blbost, to je kecání, kecání, já jsem chtěla... Co jsem to chtěla?

(Bošek řekne)

Tuším, že jste chtěla říct, že toho máte tolik, tolik, tolik, tolik na srdci.

(Suchařípa řekne)

Paní Gamová je bezradná. Úporně si vzpomíná na to něco, co chtěla říct, a říká spíš pro sebe:

(Prachařová řekne)

Ne, ne, já jsem chtěla říct... Ano! Ano, tak to ne. Já jsem asi chtěla říct... Ne! Ne? Tak to asi taky ne. Já...

(Suchařípa řekne)

Paní Gamová je téměř zoufalá. Pánové se na paní Gamovou nechápavě dívají, je jim trapně, pauza, ale hádka od sousedů se neozývá. Pak paní Gamová říká pomalu, jako by si opakovala otázku, které dobře nerozumí.

(Prachařová řekne)

Co jsem to jenom chtěla říct? Já jsem chtěla říct... Co to jenom chci říct? Bože! Bóže! — Nechce snad někdo kafíčko?

(Suchařípa řekne)

A paní Gamové opět naskočil řetěz.

(Volková řekne)

A co vy, pane Alfare, nedáte si kafíčko?

(Podaný řekne)

Díky, milostivá, nedám si kafíčko.

(Prachařová řekne)

A co vy, pane Betasi, nedáte si kafíčko?

(Bošek řekne)

Díky, milostivá, nedám si kafíčko.

(Volková řekne)

A co vy, pane Etáži, nedáte si kafíčko?

(Podaný řekne)

Díky, milostivá, nedám si kafíčko.

(Prachařová řekne)

A co vy, pane Deltane, nedáte si kafíčko?

(Bošek řekne)

Díky, milostivá, nedám si kafíčko.

(Volková řekne)

A co vy, pane Voreine, nedáte si kafíčko?

(Podaný řekne)

Díky, milostivá, nedám si kafíčko.

(Prachařová řekne)

a co ty, Pipi, nedáš si kafíčko?

(Bošek řekne)

Já si dám kafíčko.

(Prachařová řekne)

Ale to je roztomilé, tak nikdo si nedá kafíčko. Ale musíte mít chviličku strpení, jenom co se uvaří voda, hned bude kafíčko. Já už běžím.

(Suchařípa řekne)

To řekne paní Gamová a zůstane sedět. Načež se nadechne pan Deltan a spustí:

(Vyskočil řekne)

A tak dále, a tak dále, a tak dále . . .

(Suchařípa řekne)

A znovu, a zas, a od začátku, a pořád, a znovu, a zas. Dokud bude existovat lidská řeč. Tak dejme tomu, že dnes je poslední den.

(Vyskočil řekne)

Dejme tomu, že všechno, co jsme říkali, už zítra nebude platit, protože jsme si na to jenom hráli.

(Suchařípa řekne)

Dejme tomu, že dosud platná lidská řeč bude zrušena o půlnoci.

(Vyskočil řekne)

Je za pět minut půl jedenácté.

(Suchařípa řekne)

To znamená, že nám zbývá hodina a pětatřicet minut času. To není tak mnoho. To už vás nesmíme déle zdržovat. Tak dobrou noc.

Účinkující odcházejí, diváci také — a je

KONEC

POZNÁMKA K ČASOPISECKÉMU VYDÁNÍ

Uvedený text je přepisem zvukového záznamu představení z magnetofonového pásku, snímaného koncem dubna 1964 (přepsali Helena a Jaroslav Vedralovi). Nejde tedy o konečný, definitivní text. Jak se říká v programu, toto představení se podle daného scénáře obměňuje a vyvíjí. Počítá s kontaktem diváků, i když — a možná že právě proto — ti na jevišti demonstrují nevztahy, diskontinuitu a izolovanost představovaných postav. Účinkující sedí za stolem, všichni čelem k publiku, své texty říkají přímo do publika, aniž v tomto svém pseudodialogu naváží mezi sebou jakýkoli kontakt. Jde o situaci, kdy vzájemné odcizení je tak úplné, že řeč je pouze sledem zvuků, které zaplňují prázdnotu času (tedy jde o zjištění, že řeč přestala ve svém významu a podstatě platit ještě před vydáním zmíněné nesmyslné vyhlášky). Proto nemůže dojít mezi přítomnými na pódiu ani k souhlasu, ani k rozepři, konfliktu, či dokonce dramatu. Je to vyjádření nemožnosti.

Nedomníváme se, že uvedený text by mohl sloužit jako hotová předloha pro nastudování. Máme však za to, že může dobře posloužit jako podnět k zamyšlení a uvážení o tom, co a jakými prostředky lze na scéně vyjádřit. A to zejména dnes, kdy z pojmu textappeal a experimentální představení se stávají jakési blíže neurčené slogany a zaříkávadla. **I.V.**

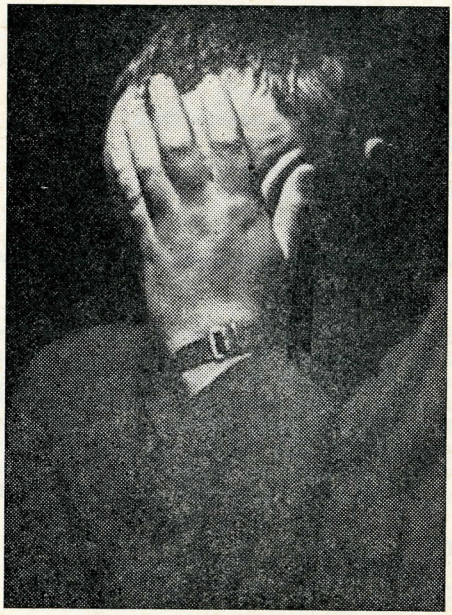

DEJME TOMU...

Píseň ze hry brandýského souboru Saturn Hledá se pikola
Hudba i text: Jindřich Brabec

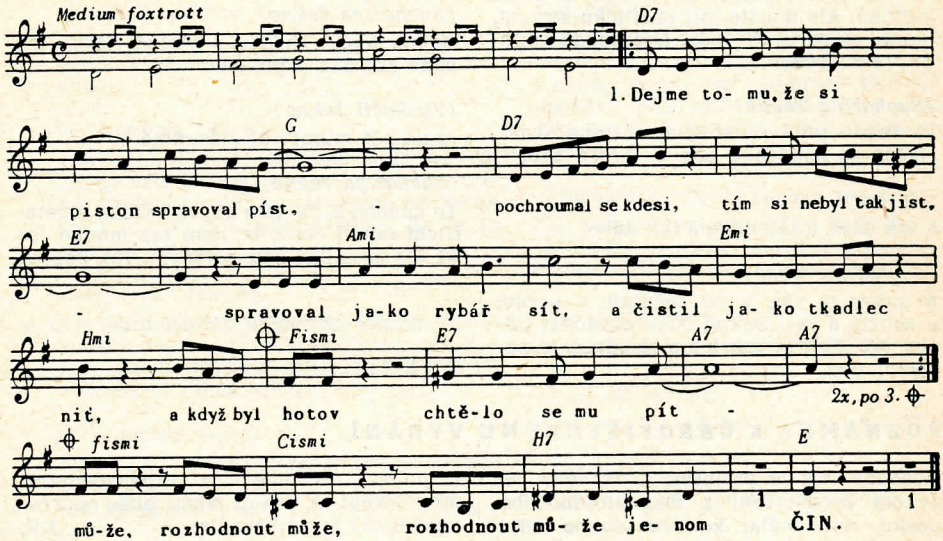

Náhle povídá si:
Jak si mohu být jist,
že mne nepodvede
tenhle zpropadený píst...
Nechtěl mu věřit, nechtěl znát,
že spravený je akorát,
až když měl večer hrát,
nemoh' to nechat tak.

Zmáčkne píst a zjistí...
co, to neřeknem vám.
Nejde nám o písty,
piston rozhodne sám.
Věřit, či nevěřit, mít stín,
zjistit si trpkost mladých vín
rozhodnout může, rozhodnout může,
rozhodnout může jenom... ČIN!

Skandoval, ale pro jistotu s malinkým zpožděním ■ ■ Přestal se přetvařovat a narušil jednotnost ■ ■ Nejhůř si přiznávají chyby neomylní! ■ ■ Přátelství ještě nebylo na takové výši, aby se nemuselo organizovat ■ ■ Kdo ví, že zabije fackou, může se klidně zříci používání kopanců ■ ■ Myslel, zatímco se všichni domnívali, že jenom zapomněl zvednout ruku ■ ■ Bojoval proti kýči tím, že jej schvaloval pro export ■ ■ Aby byl na věc jednotný názor, zeptali se pouze jednoho ■ ■ Mnohé může zachránit i to, že zůstanou nepochopeni ■ ■ I Potěmkinovy vesnice se již stavějí mnohem pokrokovější technikou ■ ■ Všivosti se nelze zbavit odstraněním ně-

... Z HOSTA DO DOMU

LET US BREAK BREAD TOGETHER

Černošský spirituál

---

kolika vší! ■ ■ Opravou řízení se zbytečně snažili kompenzovat díru v nádrži ■ ■ K vyspělosti mu pomohla až ta poslední deformace ■ ■ Všichni uvažovali správně, jen jeden byl pořád ještě objektivní ■ ■ Hladina se upravovala, až vznikla zátopa ■ ■ Než aby přestal být směšný, raději zakázal satiru ■ ■ Až na několik přemýšlejících byli úplně jednotni ■ ■ Za svého života byl nebožtík zářivým vzorem dobrovolnosti ■ ■ Podívejte se, jak plavou, a to ani nemají náš styl! ■ ■

Antonín Štubňa

NEUVĚŘ

Na neuvěřitelně žluté obloze pálilo, zářilo a žhnulo neuvěřitelně rudé slunce. Bylo horko a všecko kolem bylo neuvěřitelně tiché, mrtvé a unavené. V tom neuvěřitelném tichu a vedru stála na refýži skupinka mladých mužů a dívek. Ti mladí mužové měli zelenočervenočerně pruhované košile a dívky fialové a oranžové kalhoty, pod koleny rozstřižené. Mladíci hráli na kytary neuvěřitelný rytmus neuvěřitelnými slovy, k čemuž dívky tančily neuvěřitelně moderní tanec. A nad tím vším na žluté obloze neuvěřitelně pálilo, zářilo a žhnulo neuvěřitelně rudé slunce.

Šel kolem takový starý, přísný pán. Byl to Dospělý pán. Pohlédl směrem ke křepčící, tančící a halekající skupince, pokýval starostlivě hlavou a pravil:

„To je ale dneska — horko!"

Ještě mnoho věcí jim nebylo jasno, vlastně to neměli ještě normálka zaostřeno a bylo jim to podminovaný, tak co bysme nad tím kyblovali volevole a nad tou vizáží, která se reklamovala jako funébrtablo se smutečníma partesama volevole neráčej pauzírovat žádnej úža, anobrž i ten bíbra, kerej je sice jako cezený nudle, ale má svoje kádrový opodstatnění volevole, takže ...

... jim vlastně ještě mnoho věcí nebylo jasno!

Takže vlastně musel přijít ten soudruh, co pamatuje devadesát devět školení, osmdesát osm schůzí, sedmdesát sedm schůzí, padesát pět diplomů a třitisícetřistatřiatřicet stříbrných, musel přijít a říci, že jedině analogicky operativní potíže a disproporcionalita nanesených, avšak neproorganizovaných problémů na bázi funkčního limitu chvostismu soudruzisoudruzi a efektivní perspektiva komplexně nekompromisního ekonomického tlaku soudruzisoudruzi při vyvinutí maximálního uvědomění soudruzisoudruzi, takže ...

... jim až teprve teď bylo všechno jasno.

Soudruh Šoukéř prospíval společnosti.

Soudruh Šoukéř byl totiž především soudruh a funkcionář.

Tu zaagitoval, tam prodiskutoval, tamto zaktivizoval, onde zorganizoval, jinde zpopularizoval.

Pak se soudruh Šoukéř oženil.

ITELNÉ!

Už neagituje, nediskutuje, neaktivizuje, neorganizuje, ba ani nepopularizuje.

Už neprospívá společnosti, Šoukéř jeden.

Tu vede dítko do jeslí, tam do školky, tuto myje nádobí, ondy pere plínky, jindy čte pohádky.

A takový to byl dobrý soudruh.

Hlahole byl Někdo
Měl svou židli
svůj světový názor
svůj kalamář s fialovým inkoustem
do kterého si namáčel prsty a patlal jimi čistý papír
a duše
a myšlenky
Kde je teď Hlahole
snad změnil židli
snad i světový názor
a určitě už nemá
svůj kalamář s fialovým inkoustem
do kterého si namáčel prsty a patlal jimi čistý papír
a duše
a myšlenky
Hlahole už není Někdo
Hlahole je jeden z nich
co sedí v první řadě
na satirické seanci
která do zblbnutí žvýká pozůstatky hlaholismu
sedí
a rukama se zaschlým fialovým inkoustem
plácá a plácá a plácá . . .

DUŠAN GROMBIŘÍK

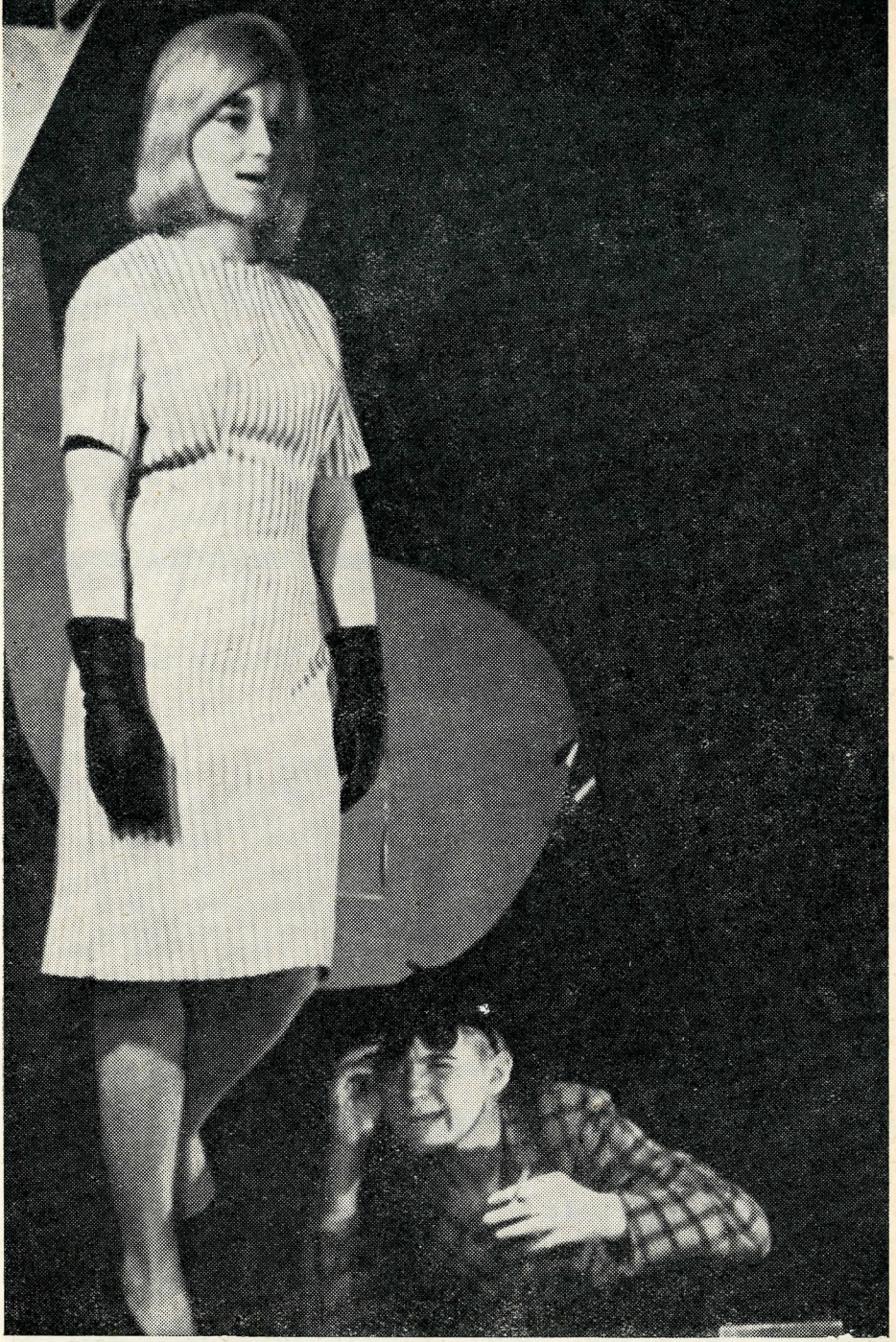

ZÁPALKA — KABARET

ZÁPALKA — KABARET

Přehlídky amatérského kabaretu a divadla poezie, která se konala letos v květnu v Divadle Na zábradlí, se zúčastnila i olomoucká ZÁPALKA. Uvedla kabaretní miniaturu ANEB CIRKUS ZELENÁ HUSA. Foto K. Konečný

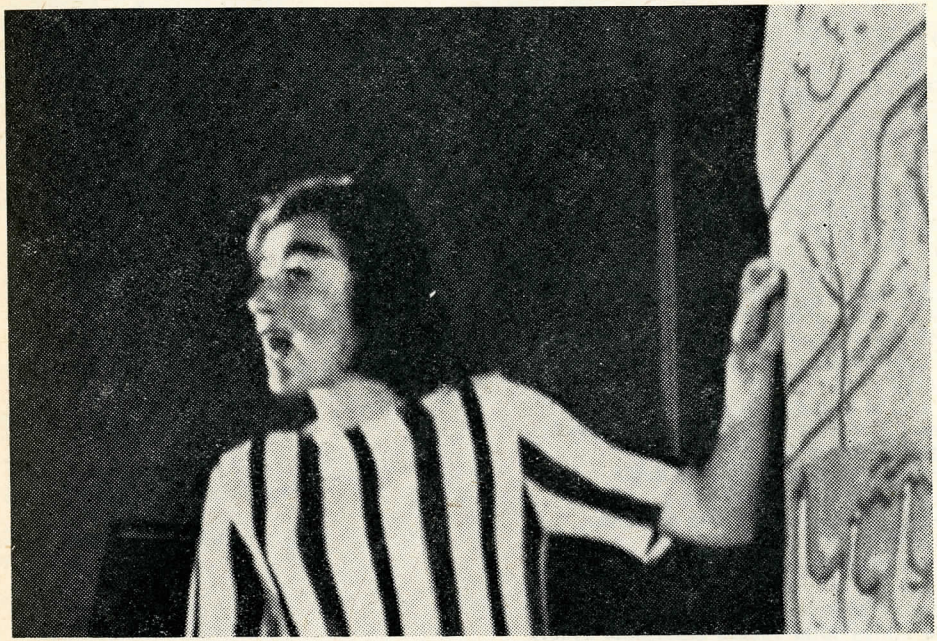

Vladimír Just

Po flámu

V hlavě máš
prázdný akvarium
a několik chcíplých vzpomínek
břichem nahoru...
Nejdřív tu byla ulice
s divokými šestibokými úšklebky lamp
a potom ta strašná chuť něco sevřít
něco držet něco mít
(alespoň bílou sněženku tvého jména)
a nebo jít a neznámému člověku koupit
fialky
a pak si lehnout na chodník
počítat hvězdy a za všechno děkovat
prostě něco dělat
něco pohladit s někým se smát
stačil by jeden pohled
jedno podání ruky jeden kopanec
prostě něco
něco dokořán
a ne
na dva západy
ale lampy toho večera zlomyslně syčely
a odtahovaly ruce
a všechno bylo zamčené
lidé v domech
domy v lidech
chtělo se mi umírat s bílou sněženkou na rtech
a jen jediné dveře byly dokořán
v zakouřené místnosti pluly ryby
a vypoulenýma očima
měsíc leklý okoun plaval v mojí sklenici
a ženám vykukovaly zelené šupiny...
když jsem vyšel ven
starý barokní kostel se proměnil v tlustou černošku
a chraplavým hlasem zpíval do noci blues...
potom už nebylo nic
až teď to nakřáplý
bolavý ráno
prázdný akvarium
a několik chcíplých vzpomínek
břichem nahoru.

Vratislav Bezděk

Sluneční jas

Pojď milá se mnou do světa
potáhnem s jarními mraky
budeme spávat pod mosty
a zobat s ptáky
sluneční jas

Neber si s sebou nic
obrázky
ani starosti
Jenom jednu tvář pro den
a jednu na převléknutí

Budeme živi bez vzpomínek
na plná ústa divit se
na plné oči žasnout
přetékajícím srdcem milovat

Pojď milá
se mnou do světa
Potáhnem s jarními mraky
Budeme bydlet pod mosty
a zobat s ptáky
sluneční jas

Alena Bretšnajdrová

Žlutý pokoj

V noci připlouvá žlutý pokoj

S černými kamny jedinou židlí
a oknem do tmy

Takový žlutý pokoj
v úplně prázdném činžáku
na samém konci ulic
kam jenom z dálky kývají majáky města
a kde je průvan z procházejících hodin

Nejasná postava uprostřed jsem já

Pokaždé znovu sleduji defilé dětských představ a vět
uzlových minut ticha a strachu
všech trapností a chaosů
od počátku

Pokaždé znovu s nosem na skle
luštím signály měst hořících keřů
a budoucích přítomností

Ráno slunce říká
není nic žlutějšího a všechno je jasné

Ale v noci připlouvá žlutý pokoj

... Z OSVĚTOVÉ PRÁCE

Nejodvážnější na nové satiře byla výška vstupného.

Vždycky myslil jen na práci, nikdy na zábavu. Potíž byla pouze v tom, že pracoval v oddělení zábavných pořadů.

Vladimír Zeman

Doporučujeme:

Karel Misař: U nás je klid

repertoár malé scény

Ročník II, říjen 1964 — Vydává ministerstvo školství a kultury v nakladatelství Orbis, n. p., Praha 2, Vinohradská 46 — Redakce: Jiří Beneš (vedoucí redaktor), Pavel Bošek, Jaroslav Vedral — Redakční kruh: Jiří Bílý, Lubomír Dorůžka, Pavel Fiala, Vladimír Fux, Miloš Hercík, Jiří Chlíbec, Vladimír Justl, Miroslav Kovářík, Vladislav Stanovský, Josef Škvorecký, Ivan Verner, Jan Votruba, Ivan Vyskočil — Grafická úprava Miloslav Fulín — Adresa redakce: Praha 1, Vinohradská 3; telefon 221054 — Tiskne Knihtisk, n. p., provozovna 2, Praha 2, Slezská 13 — Rozšiřuje Poštovní novinová služba, informace o předplatném podává a objednávky přijímá každá pošta i doručovatel; objednávky do zahraničí vyřizuje PNS, ústřední expedice tisku, odd. vývozu tisku, Praha 1, Jindřišská ul. 14 — Vychází jednou měsíčně, cena jednotlivého výtisku 2,50 Kčs. Toto číslo mělo redakční uzávěrku 12. září F-12*41953

© Nakladatelství Orbis, n. p., 1964

Právo k provozování v časopise uveřejněných textů zadává jedině Čs. divadelní a literární jednatelství (Dilia), Praha 2 — Nové Město, Vyšehradská 28; autorská práva autorů hudebních skladeb chrání Ochranný svaz autorský (OSA), Praha 6 — Bubeneč, Čs. armády 20

... Z PLAMENE

Každý večer, nežli v klidu usnete, vzpomeňte na naše nepřátele, kteří nikdy nespí!
Marxismus potřebuje ne údržbáře, nýbrž projektanty.
Čím déle člověk žije, tím se mu lidský život zdá kratší.
Kdo zásadně nedělá nic takového, co by případně mohlo být označeno jako zásadní chyba, ten už zásadně chybil.

Vladimír Soukup

Vstoupil do několika hnutí. Od té doby s ním nikdo nehnul.
Zabil dvě mouchy jedním heslem.
Komu není shůry dáno, svolá denně poradu.
Je možno uměle oplodnit diskusi?

Jan Bezouška

„S pravdou ven!" říkával bodře svým podřízeným. A dodal: „A nezapomeňte za ní zavřít dveře."
I malý český člověk může být velké zvíře.
Opatrnost matka nepatrnosti.
Na počátku bylo slovo. Na konci bouřlivý, dlouhotrvající potlesk.

Martin Hilský

BLUES ŠESTI MALÝCH FOREM

Píseň z pořadu Divadélka V suterénu Pět Pé;
hraje big-beat Petra Brožka
Hudba: Ivan Holeček, Jiří Svoboda / Text: Jiří Svoboda

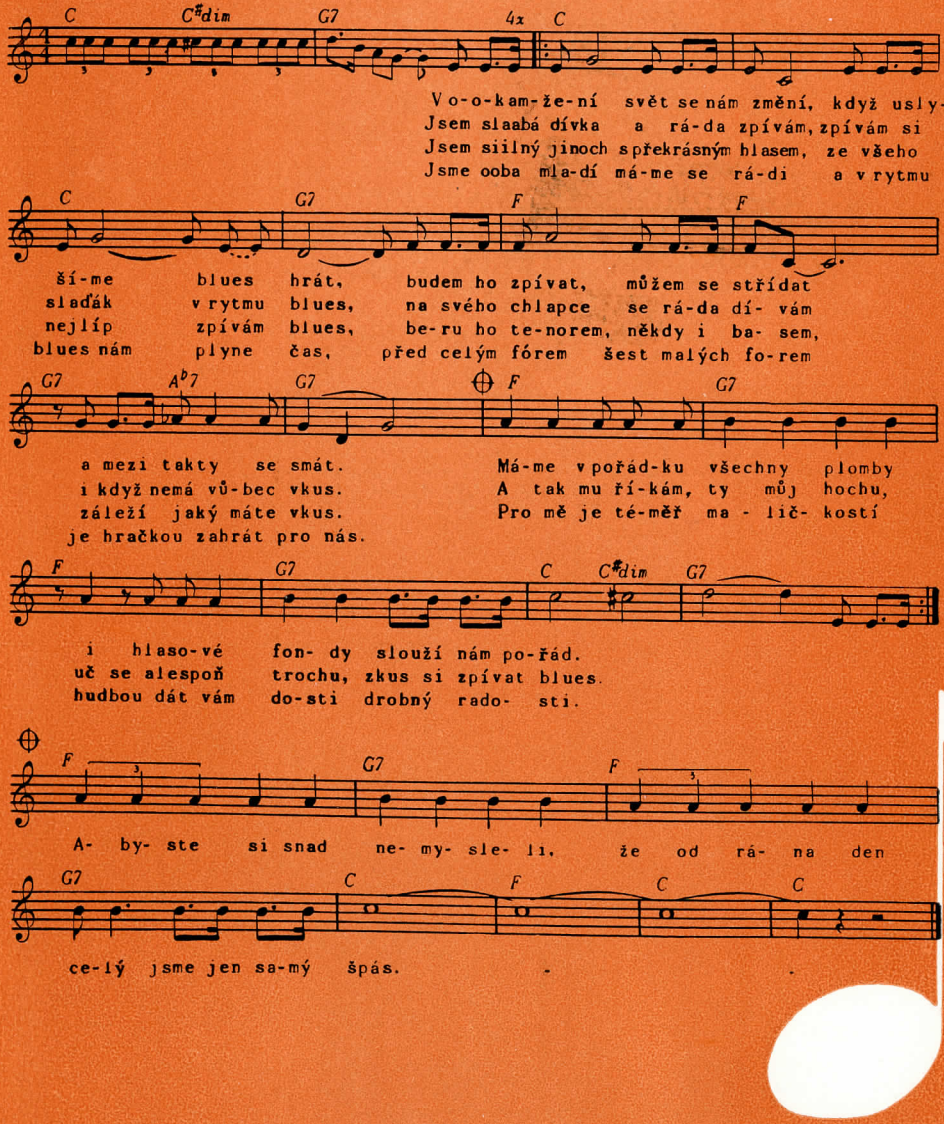

JAN PŘEUČIL V POŘADU PŘEVÍDKY